



Brüssel, 21.2.2023  
COM(2023) 100 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA  
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise kohta**

# KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

## ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise kohta

### 1. Sissejuhatus

Venemaa põhjendamatu ja provotseerimata sissetungi tõttu Ukrainasse tõusid niigi kõrged energiahinnad 2022. aastal veelgi enam. Need kõrged hinnad on mõjutanud kodanikke ja ettevõtjaid kogu Euroopa Liidus, eriti neid, kes sõltuvad suurel määral energiast. Olukorrale reageerimiseks võttis EL vastu kava „REPowerEU“,<sup>1</sup> mille eesmärk on i) vähendada energiasäästu abil ELi sõltuvust fossiilkütustest; ii) mitmekesistada tarneid ning iii) kiirelt asendada fossiilkütused taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega alternatiividega.

ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris on energia üks peamisi kuluartikleid. Energiahindade tõus tõi 2022. aastal kaasa enam kui kahekordsed laeva diislikütuse hinnad võrreldes 2021. aasta keskmiste hindadega. See omakorda suurendas kalalaevastiku tegevuskulusid, kusjuures energiakulud suurenesid 13 %-lt tuludest 2020. aastal hinnanguliselt 35 %ni 2022. aastal,<sup>2</sup> mis pani ELi laevastiku ja vesiviljelustegevuse majandusliku elujõulisuse tohtu surve alla. Hinnanguliselt vähenes ELi kalalaevastiku puhaskasum + 218 miljonilt eurolt 2021. aastal – 430 miljonile eurole 2022. aastal, mis tähendab märkimisväärset kütusehindade tõusust tingitud vähenemist. Seejuures ei olnud umbes 40 % väikesemahulise püügi laevastikust, 66 % suuremahulise püügi laevastikust ja 87 % kaugpüügilaevastikust 2022. aasta energiahindade juures kasumlikud. Analüüs näitas ka, et kütusehinna 10 eurosendi suurune tõus vähendab kogu ELi kalandussektori aastast brutokasumit 185 miljoni euro võrra.

Sellise kütusest sõltuvuse tõttu ei suutnud märkimisväärne osa ELi kalalaevastikust 2022. aastal oma tegevuskulusid katta,<sup>3</sup> mistõttu jäid paljud laevad sadamasse. Ka vesiviljeluses ohustavad tõusnud energiahinnad kasumlikkust ja elujõulisust – nii otseselt, suuremate energiakulude tõttu kui ka kaudselt, kõrgemate söödahindade ja muude sisendikulude tõttu. Seetõttu pidi suur osa kalandus- ja vesiviljelussektorist oma tegevuse jätkamiseks tuginema ELi liikmesriikide rahalisele toetusele ja ELi tasandil kättesaadavaks tehtud rahastamisvahenditele<sup>4</sup>.

Need erandlikud asjaolud tõid esile ELi kalandus- ja vesiviljelussektori majandusliku vastupanuvõime ja kestlikkuse struktuurilise haavatavuse. Selle haavatavuse põhjus on sektori suur energiamahukus ja sõltuvus fossiilkütustest. Võttes arvesse praegust ebakindlat geopoliitilist olukorda, jäävad energiahinnad eeldatavasti kõrgeks ja volatiilseks. See ohustab taas sektori sotsiaalset ja majanduslikku kestlikkust ning keskkonnasäästlikkust. Samuti näitab see vajadust vähendada sõltuvust fossiilkütustest ning minna võimalikult kiiresti üle taastuvatele ja vähese

<sup>1</sup> COM(2022) 230 final.

<sup>2</sup> Mitmes ELi laevastiku segmendis, eelkõige neis, kus kasutatakse energiamahukaid püügiviise, moodustasid kütusekulud 2022. aastal enam kui poole lossitud saagi väärtusest.

<sup>3</sup> Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee, „The 2022 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF 22-06)“ (2020. aasta majandusaruanne ELi kalalaevastiku kohta (STECF 22-06)), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, doi:10.2760/120462.

<sup>4</sup> Ajutine kriisiraamistik (C/2022/1890), määrus (EL) 2022/1278 ja komisjoni rakendusotsus (EL) 2022/500.

CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele; seda tuleb teha ka kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe<sup>5</sup> eesmärgiga saavutada ELis 2050. aastaks kliimanetraalsus.

Kalurid ja vesiviljelusettevõtjad hakkasid 2009.–2014. aastal oma tegevuse energiamahukust vähendama, kuid nende edusammud on viimastel aastatel peatunud<sup>6</sup>. Seepärast on vaja kiirendada energiasüsteemi ümberkujundamist paremini koordineeritud ELi lähenemisviisiga, aidates seeläbi kaasa ka Euroopa rohelise kokkuleppe ja selle strateegiate, sealhulgas strateegia „Talust taldrikule“<sup>7</sup> ja kestliku sinise majanduse teatise<sup>8</sup> laiemate eesmärkide saavutamisele.

Lisaks on energiasüsteemi ümberkujundamine ühise kalanduspoliitika (edaspidi „ÜKP“)<sup>9</sup> rakendamise lahutamatu osa ning see on täielikult kooskõlas komisjoni strateegiliste suunistega vesiviljeluse kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamise kohta (edaspidi „vesiviljelussuunised“)<sup>10</sup>. Samuti vähendab see kalandus- ja vesiviljelustegevuse üldist mõju mereökosüsteemidele, saastele ja kliimamuutustele, kuna kalandus- ja vesiviljelussektori kasvuhoonegaaside heide väheneb<sup>11</sup>. ÜKP toimimist käsitlevas teatises,<sup>12</sup> mis avaldatakse koos käesoleva teatisega,<sup>13</sup> märgitakse, et ressursi- ja energiatõhususe saavutamine on üks peamisi tõukejõude, mis aitab tulemuslikult ellu viia säästvat ja kasumlikku püügi- ja vesiviljelustegevust.

Komisjon kavatseb koostöös kõigi sidusrühmadega suurendada ühiseid jõupingutusi energiasüsteemi ümberkujundamiseks, kasutades terviklikumat ja koordineerumat lähenemisviisi. See lähenemisviis on kooskõlas ka ühe kliimamuutusi ja keskkonda käsitleva ettepanekuga, mille Euroopa kodanikud esitasid Euroopa tuleviku konverentsil,<sup>14</sup> ning selles on võetud arvesse tagasisidekorje käigus kogutud seisukohti<sup>15</sup>.

Seega esitatakse käesolevas teatises meetmete võtmiseks ühtne lähenemisviis, mille eesmärk on

---

<sup>5</sup> COM(2019) 640 final.

<sup>6</sup> ELi andmekogumisraamistiku alusel kogutud andmed näitavad, et ELi kalandussektor vähendas 2009.–2014. aastal oma kütusekasutuse intensiivsust (st kütusekulu ühe tonni lossitud saagi kohta) rohkem kui 15 %, kuid pärast seda vähenemine peatus.

<sup>7</sup> COM(2020) 381 final.

<sup>8</sup> COM(2021) 240 final.

<sup>9</sup> Määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta.

<sup>10</sup> COM(2021) 236 final. ELi vesiviljeluse kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamise strateegilised suunised aastateks 2021–2030 hõlmavad sektori energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud meetmeid, nagu i) võrdlusmeetodi kindlaksmääramine, et võimaldada kindlaks teha vesiviljelustootmise CO<sub>2</sub> jalajälg ja mõju ökosüsteemidele, või ii) heade tavade kirjeldamine valitsuse ja vesiviljelussektori tasandil seoses energiatõhususega ja CO<sub>2</sub> jalajälje vähendamisega.

<sup>11</sup> Gephart, J. A., Henriksson, P. J. G., Parker, R. W. R. *et al.*, „Environmental performance of blue foods“ (Mereandide keskkonnatoime), *Nature*, kd 597, 2021, lk 360–365, <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03889-2>.

<sup>12</sup> COM(2023) 103.

<sup>13</sup> Koos komisjoni aruandega Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Põllumajandustoodete ühise turukorralduse määruse rakendamine“ (COM(2023) 101) ja teatisega „ELi tegevuskava „Mereökosüsteemide kaitse ja taastamine säästva ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks““ (COM(2023) 102).

<sup>14</sup> Kliimamuutuste ja keskkonna konverentsil esitatud kuut ettepanekut käsitleva teatise COM(2022) 404 final lisa, milles komisjon nimetas käesoleva algatuse teemat valdkonnana, milles ta kavatseb uusi samme astuda.

<sup>15</sup> Tagasisidekorje oli tagasiside saamiseks avatud 7. novembrist 2022 kuni 5. detsembrini 2022 [https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13619-EU-fisheries-and-aquaculture-energy-transition\\_et](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13619-EU-fisheries-and-aquaculture-energy-transition_et).

- parandada ELi kalandus- ja vesiviljelussektori sotsiaal-majanduslikku toimimist ja vastupanuvõimet;
- saavutada ÜKP eesmärgid: tagada, et püügitegevus on ELis sotsiaalselt ja majanduslikult kestlik ning samuti keskkonnasäästlik;
- saavutada kestlik, kliimaneutraalne ja konkurentsivõimeline vesiviljelussektor kooskõlas eesmärkidega, mis on sätestatud komisjoni poolt 2021. aasta mais vastu võetud vesiviljelu suunistes, ning
- tagada, et sektor aitab kaasa ELi 2030. ja 2050. aasta kliima-, elurikkuse, tervise- ja saaste vähendamise eesmärkide<sup>16</sup> saavutamisele ning saab kasutada sellest tulenevaid turuvõimalusi.

Eespool nimetatud saavutamiseks on vaja sidusat ja süsteemset ELi strateegiat, mille keskmes on kõiki asjaomaseid sidusrühmi ühendav partnerlus ning mida saab kohendada vastavalt tehnoloogiale, energiaallikate ja taristu pidevale arengule.

Käesoleva teatisega esitatakse tugiraamistik ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks; selleks määratakse kindlaks kõnealuses valdkonnas esinevad takistused ja käsitletakse neid ning luuakse struktuurid pikaajalise koostöö tegemiseks.

## 2. Kalandus- ja vesiviljelussektori energiasõltuvus

Praegu kasutatakse enamikus püügioperatsioonideks mõeldud kalalaevades laeva diislikütust, kuigi väiksemates laevades võidakse kasutada bensiini. Kokku tarbis ELi laevastik 2020. aastal üle 1,9 miljardi liitri laeva diislikütust, et püüda ja lossida 4,05 miljonit tonni kala, mille väärtus esmamüügil oli 6,3 miljardit eurot. Selle kütusekulu tõttu tekkis ligikaudu 5,2 miljonit tonni CO<sub>2</sub> otseheidet. Enne kui kütusehinnad jõudsid 2022. aasta esimese üheksa kuu jooksul rekordiliselt kõrgele tasemele tõusta, moodustasid energiakulud keskmiselt umbes 13 % ELi kalanduse tuludest, kuigi eri laevastikusegmentide vahel oli märkimisväärsed erinevusi<sup>17,18</sup>. Mõnes segmendis, näiteks traalerite puhul kulus 2019. aastal energiale enam kui veerand tuludest, mistõttu see laevastikusegment oli kütusehinna tõusu suhtes eriti haavatav. Alates 2009. aastast on ELi kalalaevastik vähendanud oma kütusekulu ühe kilogrammi lossitud kala kohta üle 15 %, kuid see vähenemine on viimastel aastatel peatunud ja praegu on kütusekulu umbes 0,5 liitrit kütust ühe kilogrammi lossitud saagi kohta<sup>19</sup>.

Sõltuvalt vesiviljeluse liigist on energiat vaja eri eesmärkidel. Merevesiviljeluses võib energiat vaja minna hooldelaevade käitamiseks kasutatava kütuse näol. Magevee vesiviljeluses on vaja elektrienergiat söötmissüsteemide, veepumpade ja kaugjuhtimisseadmete jaoks, et jälgida

<sup>16</sup> Kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega, kavaga „REPowerEU“, kliimaalaste õigusaktide paketiga „Eesmärk 55“, elurikkuse strateegiaga ja strateegiaga „Talust taldrikule“.

<sup>17</sup> Vastavalt 2019. aasta majandusandmetele, mis on kogutud ELi andmekogumisraamistiku (määrus (EL) 2017/1004) alusel. Laevakütuse hinnad tõusid ajavahemikul 2020–2021 kokku 48 % ja hiljem veelgi, jõudes 2022. aastal rekordiliselt kõrgele tasemele, kusjuures tipuhinnad olid tunduvalt kõrgemad kui 1,00 eurot liitri kohta. 2022. aasta esimesel üheksal kuul oli laevakütuse keskmine hind ligikaudu 1,00 eurot liitri kohta ehk enam kui kaks korda kõrgem kui 2021. aasta keskmine hind.

<sup>18</sup> Teaduslikud tõendid näitavad, et kalapüügi- ja vesiviljelustoodete CO<sub>2</sub> koguheidet jääb vahemikku 1,09–20,31 kg CO<sub>2</sub> ühe kilogrammi söödava toote kohta (Gephart *et al.*, 2021).

<sup>19</sup> Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee, „The 2021 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF 21-08)“ (2021. aasta majandusaruanne ELi kalalaevastiku kohta (STECF 21-08)), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2021, doi:10.2760/60996.

tootmistingimusi ning tagada vee ringlus/puhastamine<sup>20</sup>. Energiatarbimisega seotud kulude osakaal on väga erinev, sest see sõltub nii kasvatatavatest liikidest kui ka kasutatavast tootmismeetodist. Näiteks ulatuvad ELis rannakarbikasvatuse energiakulud 3 %st rannakarbiparvede kasutamise kogukuludest 14 %ni rannakarbiliinide kasutamise kogukuludest. ELi vikerforellikasvatuses, mille arvele langeb üle poole ELi magevee vesiviljeluse toodangust, on nende kulude osakaal forellisumpade kasutamise korral peaaegu tähtsusetu, kuid ulatub kiirvoolukanalite ja forellibasseinide kasutamise korral 8 %ni kogukuludest<sup>21</sup>. Mõne rajatise puhul võib energiakasutuse kulude osakaal olla märkimisväärselt suurem. Energianõudlus ja kasvuhoonegaaside heide ei ole tingitud siiski mitte ainult otseselt tootmisrajatistest või hooldelaevadest, vaid ka kaudselt toorainest, näiteks söödast või muust sisendist. Seega mõjutab söödapõhist vesiviljelust ka energiahindade tõusust tulenev söödakulude tõus.

### 3. Visioon kliimaneutraalse kalanduse ja vesiviljeluseni jõudmiseks

Nagu märkis president von der Leyen oma 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus,<sup>22</sup> ei ole ELi majanduse energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalik tegevuskäik „[m]itte lihtsalt kiire hädalahendus, vaid paradigma muutus, hüpe tulevikku“. Nüüd on aeg kiirendada kalandus- ja vesiviljelussektoris kliimaneutraalsusele üleminekut energiasüsteemi ümberkujundamise kaudu.

Hiljemalt 2050. aastaks peab ELi kalandus- ja vesiviljelussektor olema kestlik ja majanduslikult kasumlik ning näitama maailmale eeskju hea valitsemistavaga, millel on neutraalne CO<sub>2</sub> jalajälg. Nende eesmärkide saavutamisel võib sektoril ühtlasi olla keskne roll kestliku ja tervisliku Euroopa toidusüsteemi tagamisel ning sektor võib vähendada saastet ja muud negatiivset survet, mis mereökosüsteeme ja inimeste tervist kahjustab.

ÜKP kohaselt tuleks kõiki püütavaid kalavarusid püüda maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel<sup>23</sup>. See peaks omakorda aitama vältida ülemäärast energiakasutust, parandada sektori majandustulemusi ja vähendada kahjulikku mõju mereökosüsteemidele. Püügivõtted ja -vahendid tuleb muuta ajakohaseks, energiatõhusaks ja selektiivseks ning need ei tohi laiema ökosüsteemi seisundile ja elurikkusele üldse mõju avaldada või võivad neile mõju avaldada üksnes vähesel määral. Laevade konstruktsiooni muutmine ning energiatõhusate pardaseadmete ja püügitavade kasutuselevõtt, mida toetavad sellised energiaallikad nagu tuule- või päikeseenergial töötavad jõuseadmed, aitavad energiatõhusust veelgi suurendada. Neid muudatusi toetavad ka uued digitaliseerimisvormid, mis annavad ettevõtjatele reaajas teavet ning aitavad kalandusstrateegia raames ÜKP kohaselt otsuseid teha, näiteks seoses marsruudi ja kiiruse optimeerimisega. Selle tulemusel vähendab sektor märkimisväärselt oma energiakasutust ja optimeerib kulusid, suurendades seeläbi oma kestlikkust ja vastupanuvõimet välistele vapustustele.

Taastuvad ja vähese CO<sub>2</sub> heitega kütused ja energiaallikad võivad sõltuvalt laevastiku omadustest olla alternatiivlahendused kalalaevades kasutamiseks. Nende kütuste ja

<sup>20</sup> ELi andmekogumisraamistikul (määrus (EL) 2017/1004) põhinevat ELi andmekogumist vesiviljeluse kohta alles korraldatakse. Praeguste andmete katvus ei võimalda kindlaks teha kogu ELi hõlmavaid suundumusi seoses vesiviljeluse energiatarbimisega.

<sup>21</sup> Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee, „The 2020 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF 20-12)“ (2020. aasta majandusaruanne ELi kalalaevastiku kohta (STECF 20-12)), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2020, doi:10.2760/441510.

<sup>22</sup> [President von der Leyeni 2022. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/european-council-president/en/speeches-statement/2022/02/22-president-von-der-leyen-2022-annual-economic-report-on-the-eu-fishing-fleet).

<sup>23</sup> Järgides ÜKP määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 2 sätestatud eesmäärke.

energiaallikate hulka kuuluvad elekter, ammoniaak, taastuvallikatest toodetud vesinik, säästev biogaas, sünteetilised kütused ja säästvad biokütused<sup>24</sup> (sealhulgas nn asenduskütused, näiteks vetikatest toodetud biokütused) ning muud uuenduslikud taastuvad ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikad. Väikesemahulisi kalalaevu ja vesiviljeluse hooldelaevu võiks elektrifitseerida ja toetada päikesepaneelidega või muude taastuvatel energiaallikatel põhinevate või vähese CO<sub>2</sub> heitega põhi- või abitoiteallikatega<sup>25</sup>. Võimaluse korral võib olemasolevaid mootoreid muuta, kuid mõnes segmendis võib lahendus olla uute vähese CO<sub>2</sub> heitega ( hübriid)mootorite ja laevade soetamine. Sektorit toetab ulatuslikust laadimis- ja tankimistaristu sadamates. Tuginedes terviklikule lähenemisviisile, tehakse ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris tihedat koostööd, et kasutada võimaluse korral ära n-ö lõimitud koostoimet,<sup>26</sup> eelkõige seoses tehnoloogia kasutuselevõtu, energiatootmise ja energiakasutusega. See eeldab, et kõik sidusrühmad teevad eelnevalt tihedat koostööd, et tagada koostoime järgmiste osapoolte ja tegurite vahel: i) kalandus- ja vesiviljelussektor; ii) laevaehitajad; iii) sadamate taristu; iv) teadlased; v) ookeanipõhise taastuenergia süsteemid ja tootjad; vi) veetranspordi sektor ja vii) muud alternatiivsed energiasüsteemid. See koostöö võimaldab kasutada taastuenergia ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energia tootmise ja kasutamise ning uuendusliku ühilduva tehnoloogia kasutuselevõtu kogu potentsiaali.

ELi vesiviljelus muutub kooskõlas vesiviljelussuunistega veelgi innovaatisemaks ning konkurents- ja vastupanuvõimelisemaks sektoriks. Sellel on oluline osa ka ELi kodanike varustamisel täisväärtusliku, kestliku ja tervisliku toiduga. Sektoris võetakse täielikult omaks taastuvad ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikad hooldelaevade ja rajatiste käitamiseks ning tagatakse ka kestlike söödavariantide kasutamine, et vähendada oluliselt sektori CO<sub>2</sub> jalajälge. Kestliku vesiviljeluse alternatiivmeetodid ja uudsed tavad (nt merevetikakasvatus, integreeritud multitroofne vesiviljelus ja mere permakultuur) võivad veelgi vähendada sektori energiakasutust, kasvuhoonegaaside heidet ja laiemat keskkonnamõju. Sektori areng, mida toetab energiasüsteemi ümberkujundamine, loob majanduslikke võimalusi ja töökohti, eelkõige maa- ja rannikukogukondades, ning aitab sektoril saada kestlikkuse ülemaailmseks võrdlusaluseks.

ELi kalandussektorit innustatakse jätkama positiivset suundumust vähendada intensiivset kütusekasutust, nagu oli näha 2009.–2019. aastal. Selleks tuleb ajavahemikul 2019–2030 vähendada fossiilkütuste tarbimist ühe kilogrammi lossitud toote kohta veel vähemalt 15 %. Ka ELi vesiviljelussektorit innustatakse vähendama fossiilkütuste tarbimist ja taastumatute energiaallikate kasutamist. Seda eesmärki arutatakse edasi, tuginedes nende andmete seirele, mis põhinevad STECFi iga-aastastel majandusaruannetel<sup>27</sup> ja mis tahes uutel kogutud teaduslikel tõenditel, ning konsulteerides sidusrühmadega.

#### **4. Uuenduslikud tehnoloogiad ja tavad energiasüsteemi ümberkujundamiseks**

---

<sup>24</sup> Hoides samal ajal kooskõlas direktiivis (EL) 2018/2001 sätestatud raamistikuga ära kahjuliku mõju, mis tuleneb survest, mida avaldab nõudlus biokütuste järele ülemaailmsele toiduga kindlustatusele, kuna maakasutus muutub kaudselt ning toiduks ja biokütusteks kasvatatavate põllukultuuride vahel tekib konkurents.

<sup>25</sup> Nt haalamisel, navigeerimisel ja kalaotsimisseadmetes, kambüüsis ja kajutites kasutatava elektrienergia jaoks.

<sup>26</sup> Süsteemide, protsesside ja toimingute eelnev kavandamine, et teha kindlaks vastastikune mõju sinise majanduse eri sektorite vahel, mis üksteist vastastikku täiendavad ja tugevdavad, tagades seeläbi tervikliku viisi energiasüsteemi ümberkujundamiseks.

<sup>27</sup> Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF), <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic>.

Muudatused püügitavades ning uute uuenduslike tehnoloogiate ja toimimisviiside kasutuselevõtt peaksid moodustama ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris kliimaneutraalsusele ülemineku alustala. Muudatustel on kaks põhisuunda: 1) energiatõhususe suurendamine, sealhulgas kütusekasutuse intensiivsuse ja üldise kütusekulu vähendamine sektoris lühikeses ja keskpikas perspektiivis, ning 2) üleminek fossiilkütustelt taastuvatele ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele.

#### **4.1. Energiatõhususe parandamine**

Energiatõhususe parandamine on esimene samm energiasõltuvuse leevendamise poole, eriti lühikeses ja keskpikas perspektiivis. Selle tulemuseks peaks olema sektori üldine väiksem energianõudlus.

Üks ÜKP põhieesmärke on taastada ja säilitada heas seisundis kalavarud, mis võimaldavad saavutada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse. See on oluline tegur ka energiatarbimise vähendamiseks, kuna püügikoormus saagiühiku kohta väheneb biomassi piisava taseme korral.

Samuti saavad kalurid oluliselt suurendada oma energiatõhusust laeva, püügivahendite ja püügitavade kohandamise abil, muu hulgas i) minnes üle väiksema takistusjõuga püügivahenditele või muutes laevakere, näiteks pirnvööri moderniseerimisega; ii) minnes üle energiatõhusamatele ja keskkonnasäästlikumatele püügivõtetele; iii) valides püügipiirkondi ja -marsruute tõhusamalt ning vähendades püügipiirkondadesse minnes reisikiirust digitaalsete vahendite abil ning iv) minnes üle energiatõhusamatele jõuseadmetele (nt paigaldades energiatõhusad sõukruvid või vähendades pardaseadmete energianõudlust).

Ka merevesiviljelusrajatiste energiatõhusust on võimalik suurendada nendega seotud hooldelaevade kohandamise kaudu. Teistes segmentides võivad ettevõtjad kohandada rajatise energiatõhusate seadmete (nt pumbad ja kütte-/aeratsiooni-/filtreerimissüsteemid) kasutuselevõttuga ning minna üle muudele meetoditele või toimimisviisidele, mis on energiatõhusamad. Vesiviljelusrajatistes on võimalik hakata kasutama kestlikumaid söödaalternatiive, näiteks piirates looduslikest kalavarudest saadava kalajahu ja -õli kasutamist kalasöödana (nt kasutades selliseid alternatiivseid valgusallikaid nagu vetikad, putukad või teiste tööstusharude kõrvalsaadused)<sup>28</sup>. Kestliku vesiviljeluse alternatiivmeetodid ja uudsed tavad, nagu merevetikakasvatus ja mere permakultuur, võivad veelgi vähendada sektori energiakasutust, CO<sub>2</sub> heidet ja keskkonnamõju<sup>29</sup>.

Paljude kalandus- ja vesiviljelusrajatiste puhul on juba alustatud laevade, rajatiste, püügivahendite ja -operatsioonide kohandamist energiatõhususe suurendamiseks<sup>30</sup>. Selle tulemusena on vähendatud tegevuskulusid, energiamahukust ja sõltuvust fossiilkütustest. Alati siiski ei piisa energiatõhusate tehnoloogiate või püügivõtete kasutuselevõttust ning mõnel juhul võivad teatavad energiatõhusad püügivahendid ja -võtted avaldada kalavarudele või mereökosüsteemidele soovimatut mõju. Sellise negatiivse kõrvalmõju ennetamiseks on vaja

---

<sup>28</sup> COM(2021) 236 final.

<sup>29</sup> COM(2022) 592 final.

<sup>30</sup> Sealhulgas selliste meetmetega nagu takistust vähendavate merepõhja kohal hõljuvate või kergemate traallaudade kasutuselevõtt; tuuleenergiaal töötavate jõuseadmete näitlikustamine; laevakere muutmine ning kergemad ja peenemad võrgud, mis vähendavad märkimisväärselt kütusekulu.

terviklikku lähenemisviisi, mis on kooskõlas ÜKP laiemate eesmärkidega ning tegevuskavaga „Mereökosüsteemide kaitse ja taastamine säästva ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks“<sup>31</sup>.

#### **4.2. Üleminek taastuvatele ja CO<sub>2</sub> heiteta või vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele**

Ainuüksi energiatõhususe suurendamine ei võimalda saavutada kliimaneutraalse ELi kalandus- ja vesiviljelussektori lõppeesmärki. Energiasüsteemi ümberkujundamine eeldab siiski ka üleminekut taastuvatele ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele. Seepärast peab sektor järgima kahte vastastikku tugevdavat lähenemisviisi: ühelt poolt vähendama energiamahukust ning teiselt poolt minema üle taastuvatele ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele.

Kalalaevade ja vesiviljeluse hooldelaevade praegused laeva diislikütust kasutavad sisepõlemismootorid oleks võimalik asendada või neid saaks moderniseerida. Näiteks võiks need mootorid asendada elektriliste jõuseadmetega või mootoritega, mis töötavad alternatiivkütustel,<sup>32</sup> nagu taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinik, ammoniaak,<sup>33</sup> metanool või muud säästvad sünteetilised kütused ja biokütused<sup>34,35</sup>. Mõnda alternatiivset energiaallikat ja kütust on juba võimalik olemasolevates diiselmootorites pärast mootori mõningast muutmist kasutada<sup>36</sup>.

Kuigi alternatiivkütuste ja jõuseadmete väljatöötamisel on muud liiki merelaevade puhul tehtud suuri edusamme, on nende seadmete kasutuselevõtt kala- ja vesiviljeluslaevadel seni olnud piiratud. Kalanduses on kohati kasutusele võetud muu hulgas vesinikkütusega käitatavaid kalalaevu; hübriidjõuseadmeid, milles on elektriline jõuseade ühendatud tõhusa diiselmootoriga, ja tuuleenergial töötavaid jõuseadmeid. Merevesiviljeluses näitab elektripraamide ja elektriliste vesiviljeluslaevade edukas katsetamine suurt potentsiaali laiemaks turuleviimiseks. Kooskõlas säästva ja aruka liikuvuse strateegiaga<sup>37</sup> peab EL heiteta laevade turuletoomiseks looma sobiva keskkonna uuenduslike tehnoloogiate edasiarendamiseks. Kalanduses tuleb selliseid tulevikulaevu kohandada selleks, et tagada nende hea toimimine ka muudes olulistest valdkondades, parandada sealhulgas ohutust ja mugavust pardal ning minimeerida laevade mõju ökosüsteemidele.

Sadamaid ja muud maismaataristut tuleb samuti kohandada, kuna need on kalanduse ja merevesiviljeluse valdkonnas peamised teenuseosutajad ning neil on seetõttu oluline osa sektori energiasüsteemi ümberkujundamise toetamisel. ELi pakett „Eesmärk 55“<sup>38</sup> suurendab

---

<sup>31</sup> COM(2023) 102.

<sup>32</sup> Kooskõlas alternatiivkütuste taristu määrusega (COM(2021) 559 final).

<sup>33</sup> Euroopa Meresõiduohutuse Amet, „Potential of Ammonia as Fuel in Shipping 2022“ (2022. aasta andmed ammoniaagi potentsiaali kohta laevanduses kasutatava kütusena), EMSA, Lissabon, 2022, <https://emsa.europa.eu/publications/reports/download/7322/4833/23.html>.

<sup>34</sup> Vetikatest toodetud biokütused ei muutu tõenäoliselt järgmise kümnendi jooksul majanduslikult elujõuliseks ega kättesaadavaks. Komisjon tuvastas oma hiljutises ELi vetikaalgatuses (COM(2022)592 final) selle valdkonna tulevased vajadused ning määras kindlaks kaks konkreetset meetet, mis on seotud tööstusstandardite väljatöötamisega ja täiendavate teadusuuringutega programmi „Euroopa horisont“ kaudu.

<sup>35</sup> Euroopa Meresõiduohutuse Amet, „Update on Potential of Biofuels for Shipping 2022“ (2022. aasta ajakohastatud andmed biokütuste potentsiaali kohta laevanduses) EMSA, Lissabon, 2022, <https://emsa.europa.eu/publications/reports/download/7321/4834/23.html>.

<sup>36</sup> Näiteks on praegu võimalik muuta mõned diiselmootorid ka vesinikul töötavateks mootoriteks.

<sup>37</sup> COM(2020) 789 final.

<sup>38</sup> COM(2021) 550 final.



taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO<sub>2</sub> heitega laevakütuste kättesaadavust ja kasutuselevõttu. Pakett koosneb järgmistest dokumentidest: i) ettepanek algatuse „FuelEU Maritime“ kohta;<sup>39</sup> ii) alternatiivkütuste taristu määrase läbivaatamise ettepanekud;<sup>40</sup> iii) taastuvenergia direktiivi läbivaatamise ettepanek;<sup>41</sup> iv) energia maksustamise direktiivi läbivaatamise ettepanek<sup>42</sup> ning v) ettepanek laiendada heitkogustega kauplemise süsteemi meretranspordile<sup>43</sup>. Koos aitavad need ettepanekud arendada turuvalmis heitevabu tehnoloogiaid, sealhulgas selliseid tehnoloogiaid, mis sobivad kala- ja vesiviljeluslaevadel kasutamiseks või on nende suhtes kohaldatavad. Kooskõlas ELi strateegiaga avamere taastuvenergia potentsiaali kasutamiseks<sup>44</sup> on oluline tagada ka koostoime energiatõhusa kalandus- ja vesiviljelussektori ning ookeanipõhiste taastuvenergia süsteemide vahel.

Arvestades ELi kalandus- ja vesiviljelussektori suhtelist väiksust, peab energiasüsteemi ümberkujundamine olema hästi kooskõlastatud i) laiemate algatustega, näiteks sadamataristu valdkonnas, ning ii) veetranspordis kasutatavate alternatiivsete taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikate, kütuste ja tehnoloogiate edasiarendamisega. Seetõttu ei tohiks lähiaastatel projekteeritavate ja ehitatavate laevade puhul võtta eesmärgiks üksnes olemasolevate energiatõhusate ja alternatiivsete jõuseadmetehnoloogiate kasutamist, vaid ka tagada, et neid laevu on võimalik nende tööea jooksul tulevaste tehnoloogiatega moderniseerida.

## **5. ELi kalanduse ja vesiviljeluse õigusraamistik ning energiasüsteemi ümberkujundamine**

ÜKP on Euroopa kalavarude majandamist suunav raamistik, mis saab toetada energiasüsteemi ümberkujundamist. See võimaldab ehitada või renoveerida kalalaevu püügivõimsuse ülempiire ületamata ja tingimusel, et kalalaevastiku mis tahes uus püügivõimsus kompenseeritakse sama suure varasema püügivõimsuse kõrvaldamisega<sup>45</sup>. See tagab, et riigi laevastiku püügivõimsus on tasakaalus olemasolevate püügivõimalustega ning võib aidata kaasa laevastiku kasumlikule ja energiatõhusale tegevusele. Neid püügivõimsuse eeskirju peetakse puhaste, taastuvate või vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikate kasutuselevõtul mõnikord takistuseks. Seda seetõttu, et kõnealused tehnoloogiad võivad vajada rohkem ruumi ja võtavad laeva mahust rohkem ära kui tavapärased diiselmootorid, nagu mõned sidusrühmad märkisid ka käesoleva algatusega seotud tagasisidekorje käigus<sup>46</sup>. Enamikul liikmesriikidel on aga olemas passiivne püügivõimsus<sup>47</sup>. Liikmesriigid võiksid jaotada selle passiivse püügivõimsuse kalalaevadele, mis seda energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajavad. Laevastiku koosseisu arvamise ja koosseisust väljaarvamise tõhusa haldamise kaudu saavad liikmesriigid kasutada olemasolevat püügivõimsust, et investeerida nende laevade energiasüsteemi ümberkujundamise eesmärgil uutesse tehnoloogiatesse ja need kasutusele võtta.

---

<sup>39</sup> COM(2021) 562 final.

<sup>40</sup> COM(2021) 559 final.

<sup>41</sup> COM(2021) 557 final.

<sup>42</sup> COM(2021) 563 final.

<sup>43</sup> COM(2021) 551 final.

<sup>44</sup> COM(2020) 741 final.

<sup>45</sup> Näiteks avaliku sektori toetusega hõlmamata vana laeva kasutuselt kõrvaldamisega.

<sup>46</sup> [https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13619-EU-fisheries-and-aquaculture-energy-transition\\_et](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13619-EU-fisheries-and-aquaculture-energy-transition_et).

<sup>47</sup> See on püügivõimsuse ülempiiri ja laevastiku tegeliku aktiivse püügivõimsuse vahe.

Kalandus- ja vesiviljelussektoris saab moderniseerimiseks ja innovatsiooniks kasutada Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF)<sup>48</sup>. EMKVFi võib toetada investeeringuid energiasüsteemi ümberkujundamist toetavasse tegevusse, nagu i) energiatõhususe parandamine ja CO<sub>2</sub> jalajälje vähendamine (nt hüdrodünaamiline optimeerimine, püügivahendite tõhusus, alternatiivkütused ja komandosilla juhtimissüsteemid mootori juhtimiseks); ii) kuni 24meetriste laevade mootorite asendamine/moderniseerimine teatavatel tingimustel<sup>49</sup>; iii) kuni 24meetriste kalalaevade moderniseerimine, et seejärel paigaldada energiatõhusad mootorid, mille jaoks tuleb laeva kogumahutavust suurendada<sup>50,51</sup>, ning iv) oskuste arendamine<sup>52</sup>.

EMKVF hõlmab kaitsemeetmeid eespool nimetatud laevastikutoetustega seotud rahastamiskõlblikkuse tingimuste kujul, et vältida liigset püügivõimsust ja seega ülepüüki. Need kaitsemeetmed hõlmavad i) selliste laevade rahastamiskõlbmatust, mis kuuluvad laevastikusegmenti, mille püügivõimsus ei ole tasakaalus selle segmenti jaoks määratud püügivõimalustega, ning ii) laeva mootorivõimsuse suurendamise piiranguid. EMKVFi antakse laeva kogumahutavuse suurendamise eesmärgil sihtotstarbelist toetust i) sellise mootori või jõuseadme hilisemaks paigaldamiseks või renoveerimiseks, mis suurendab energiatõhusust või vähendab CO<sub>2</sub> heidet, ning ii) pirnvööri paigaldamiseks või renoveerimiseks, kui see võib suurendada energiatõhusust. Kumbki neist variantidest ei tohi siiski kaasa tuua laevastiku üldise püügivõimsuse suurenemist ega ülepüüki.

Mõned sidusrühmad on nõudnud EMKVFi suuremat paindlikkust, et katsetada ja arendada uuenduslikke lahendusi taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikate kasutamiseks. EMKVFi saab siiski juba toetada vähese CO<sub>2</sub> heitega ja energiatõhusate tehnoloogiate arendamist. Näiteks saab seda teha, rahastades i) teostatavusuuringuid uue tehnoloogia kohta; ii) uue tehnoloogia katsetamist (nt näidised, prototüübid); iii) energiatõhususe auditeid ning iv) tehnoloogia ja innovatsiooni levitamist ja siiret, sealhulgas üle 24meetriste laevade puhul. Ka kogukonna juhitud kohaliku arengu<sup>53</sup> kaudu rahastamine pakub võimalusi energiasüsteemi ümberkujundamise ja sidusrühmade koostöö toetamiseks kohalikul tasandil, näiteks oskuste arendamise ja teadmiste levitamise kaudu.

Lisaks on riigiabi võimaldanud sektori arengut. Komisjon viib lõpule kalandus- ja vesiviljelussektori suhtes kohaldatava riigiabi raamistiku läbivaatamise,<sup>54</sup> et tagada selle kooskõla ELi prioriteetide ja eesmärkidega, sealhulgas ÜKP eesmärkidega. Näiteks võimaldavad hiljuti heaks kiidetud uued riigiabi suunised eelkõige anda abi samadel tingimustel, mis kehtivad

<sup>48</sup> [https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/funding/emfaf\\_en](https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/funding/emfaf_en).

<sup>49</sup> Nagu on sätestatud Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi määruse (EL) 2021/1139 artiklis 18.

<sup>50</sup> Nagu on osutatud määruse (EL) nr 1380/2013 (millega kehtestatakse ühine kalanduspoliitika) artikli 22 lõikes 2; tingimustel, mille kohaselt tuleb suurendamine kompenseerida vähemalt sama koguse varasema avaliku sektori toetusega hõlmamata püügivõimsuse kõrvaldamisega samast laevastikusegmentist või sellisest laevastikusegmentist, mille kohta viimane püügivõimsuse aruanne on näidanud, et püügivõimsus ei ole selle laevastikusegmenti jaoks kättesaadavate püügivõimalustega tasakaalus.

<sup>51</sup> Nagu on sätestatud EMKVFi määruse (EL) 2021/1139 artiklis 19.

<sup>52</sup> Nõustamisteenuste, teadlaste ja kalurite vahelise koostöö, kutsealase koolituse, elukestva õppe, sotsiaaldialogi edendamise, teadmiste jagamise ja tegevuse mitmekesistamise toetamine.

<sup>53</sup> [https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/funding/local-partnerships\\_en](https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/funding/local-partnerships_en).

<sup>54</sup> [https://competition-policy.ec.europa.eu/sectors/agriculture/legislation\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/sectors/agriculture/legislation_en).

EMKVF-i puhul. Uue kalandussektori grupierandi määrusega<sup>55</sup> võimaldatakse anda abi näiteks energiatõhususe, CO<sub>2</sub> heite vähendamise, kliimamuutuste mõju leevendamise ja taastuvenergiele ülemineku jaoks, lihtsustades VKEde jaoks meetmete kehtestamise menetlust.

Arvestades ELi äärepoolseimate piirkondade kaugusest, topograafiast ja kliimast tulenevaid konkreetseid probleeme, võivad need piirkonnad saada kasu EMKVF-i kaudu pakutava abi suuremast osakaalust paljude moderniseerimise ja innovatsiooni tehtavate investeeringute puhul, kui teatavad laevastikutoetused välja arvata<sup>56</sup>. Lisaks võimaldavad hiljuti heaks kiidetud uued riigiabi suunised<sup>57</sup> jätkuvalt riigiabi andmist laevastiku uuendamiseks äärepoolseimate piirkondade tasakaalustatud laevastikusegmentides, mis võib põhimõtteliselt aidata parandada ka energiatõhusust ja kiirendada sealse laevastiku energiasüsteemi ümberkujundamist.

Komisjoni eesmärk on tagada, et õigusraamistik oleks ÜKP eesmärkide saavutamiseks jätkuvalt sobiv, võimaldades samal ajal energiasüsteemi ümber kujundada. Selle eesmärgi saavutamiseks hindab komisjon korrapäraselt võimalusi, mida pakub kehtiv õigusraamistik – sama on soovitatud ka teatistes ühise kalanduspoliitika toimimise kohta. Samuti, nagu on välja kuulutatud strateegias „Talust taldrikule“, on oluline jätkata tööd kestliku toidusüsteemi algatusega, mille kohta komisjon kavatseb 2023. aastal ettepaneku esitada, et tagada ELi ühtlustatud lähenemisviis kestliku toidutootmise valdkonnas.

Ka maksustamisel on oluline roll keskkonnahoidlikumate tavade edendamisel. See on põhjus, miks komisjoni ettepanekuga energia maksustamise direktiivi läbivaatamise kohta<sup>58</sup> i) viiakse energiatoodete maksustamine paremini kooskõlla ELi energia- ja kliimapolitikaga; ii) edendatakse puhta energia allikate kasutamist ning iii) kaotatakse aegunud maksuvabastused majandussektorites, sealhulgas kalanduses ja vesiviljeluses. Need ettepanekud aitavad kalandus- ja vesiviljelussektoril järk-järgult loobuda fossiilkütuste kasutamisest.

## **6. Probleemid energiasüsteemi ümberkujundamisel**

Hoolimata energiatõhususe tagamiseks tehtud tehnoloogilistest ja tegevuslikest uuendustest ning võimalusest minna üle heiteta või vähese CO<sub>2</sub> heitega jõuseadmetehnoloogiatele, kasutatakse neid uuendusi ja tehnoloogiaid ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris praegu vähe. Nende takistuste kindlakstegemine, mis ei lase sidusrühmadel nimetatud meetmeid võtta, ja seejärel takistuste ühine kõrvaldamine on üks olulisemaid pakilisi samme, mis võimaldab energiasüsteemi ümberkujundamist sektoris kohe edendada.

### **6.1. Tehnoloogilised takistused**

Tehnoloogilised takistused võivad raskendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, eriti arvestades, et märkimisväärse osa kalalaevastikust moodustavad suhteliselt vanad või väikesemahuliseks rannapüügiks kasutatavad laevad. Seda muret väljendasid ka sidusrühmad tagasisidekorje käigus antud tagasisides. Need tehnoloogilised takistused võivad tõkestada laevade moderniseerimist praeguste taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatega. Üks

<sup>55</sup> Määrus (EL) 2022/2473 (ELT L 327, 21.12.2022, lk 82–139).

<sup>56</sup> Määruse (EL) 2017/1004 artiklid 17, 18 ja 19.

<sup>57</sup> Suunised kalandus- ja vesiviljelussektoris antava riigiabi kohta (C(2022) 8995).

<sup>58</sup> COM(2021) 563 final.

nende takistuste peamisi põhjusi on seadme kaal või suurus, mis võib eelkõige väiksematel laevadel põhjustada ohutusprobleeme. Näiteks võivad alternatiivsed jõuseadmed vajada pardal rohkem ruumi, tekitada probleeme laeva stabiilsusega või vähendada laeva sõiduulatust ja seega autonoomsust. Pealegi, kuna puudub asjakohane teenindustaristu nii alternatiivkütuseid (nt ammoniaak, metanool) kasutavate laevade kui ka laadimistaristut kasutavate elektrilaevade jaoks, ei ole paljudel juhtudel praegu võimalik alternatiivseid jõuseadmetehnoloogiaid kasutusele võtta.

Innovatsioon võib aidata neid tehnoloogilisi takistusi ületada, kuid ka innovatsiooniprotsessil võivad olla oma takistused, kusjuures sidusrühmad on maininud i) vähest teadmussiiret ja koostööd sektori ja teadlaste vahel; ii) uute tehnoloogiate ebapiisavat teaduslikku valideerimist teaduslike katsete ja katseprojektide kaudu ning iii) mõne sidusrühma vähest usaldust uuenduste vastu<sup>59</sup>.

## **6.2. Teadmiste ja oskustega seotud takistused**

Teadmistega seotud takistused võivad pärssida näiteks kalapüügi-/vesiviljelusettevõtjatel, laevaomanikel ja poliitikakujundajatel otsuste tegemist. Selliste teadmistega seotud takistuste hulka kuuluvad puudulikud andmed või tehnoloogilised teadmised näiteks kütusekulu, mootori töö ja alternatiivsete tehnoloogiate kohta. Tagasisidekorjele vastates kinnitasid sidusrühmad, et neil puuduvad energiatõhususe andmed, mis oleksid kogutud näiteks pardal olevate kütuseseirevahenditega, ning see piirab nende võimet heitkoguseid mõõta ja jälgida. Sidusrühmad märkisid, et need teadmistega seotud takistused raskendavad energiatõhusate tehnoloogiate potentsiaali mõistmist ja võivad tõkestada energiatõhusamate toimingute kasutuselevõttu. Uute tehnoloogiate kasutuselevõttu pärsvad ka lüngad teabes ja teadmistes selle kohta, kuidas olemasolevad lahendused ja keskkonnahoidlikud püügivahendid ühilduvad i) eri liiki, pikkuse ja vanusega laevadega ning ii) eri püügivõtetega. Tagasisidekorjele vastanud sidusrühmad leidsid, et vaja oleks rohkem teadusuuringuid nii nendes tehnilistes valdkondades kui ka seoses uute ärimudelitega. Nad rõhutasid ka vajadust täiendavate teostatavusuuringute järele selles valdkonnas.

Paremaid teadmisi tuleb kasutada ka praktiliste oskuste arendamiseks, et hõlbustada uuenduste ning kalapüügi- ja vesiviljelustavade edasist kasutuselevõttu, näiteks teistsuguste püügivahendite, püügiviiside, tehnoloogiate ja jõuseadmete kasutamist. Seepärast on oluline arendada mitmesuguste sektoris tegutsevate osalejate (eelkõige merel, vesiviljelusrajatistes, sadamates ja tugisektorites töötavate inimeste) asjakohaseid oskusi. Praegu on vähe praktika-, töökohapõhise õppe ja õpipoisiõppe kohti, kus inimesed saavad omandada vajalikud praktilised oskused uudsete ja alternatiivsete jõuseadmetehnoloogiatega töötamiseks. Takistus on ka tööjõu vananemine ning raskused uute talentide ja noorte ligitõmbamisel sektoris. Lisaks on tõenäoline, et väärtusahela eri etappides ilmnevad takistused oskuste omandamisel. Nende

---

<sup>59</sup> Euroopa Komisjon, Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet, Bastardie, F., Feary, D., Kell, L. *et al.*, „Climate change and the common fisheries policy: adaptation and building resilience to the effects of climate change on fisheries and reducing emissions of greenhouse gases from fishing: final report“ (Kliimamuutused ja ühine kalanduspoliitika: kalanduse kohandamine kliimamuutustega, sektori muutmine kliimamuutuste mõjule vastupanuvõimelisemaks ja püügitegevuse kasvuhooonegaaside heite vähendamine: lõpparuanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2926/155626>.

takistuste hulka kuuluvad sobivate koolitusvõimaluste puudumine ja koolitajate koolitamise programmide puudumine mitmesuguste töökohtade puhul, mis on vajalikud selleks, et hõlbustada sektori energiasüsteemi ümberkujundamist.

### **6.3. Rahalised takistused**

Väljendatud on muret, et teatavate energiatõhusate tehnoloogiate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega jõuseadmetehnoloogiate kasutuselevõtuks vajalikud suhteliselt suured investeerimiskulud võrreldes enamiku kalalaevastiku laevade tuludega võivad aeglustada uute tehnoloogiate ja uuenduste rakendamist. See on omakorda tekitanud muret, et puuduvad turuvõimalused energiatõhusate lahenduste ja puhaste jõuseadmetehnoloogiate väljatöötamiseks ning see võib pärssida erainvesteeringuid. Arvestades, et enamik ELi vesiviljelusettevõtjaid on mikroettevõtjad, tekivad samad takistused ka vesiviljelusrajatiste ja vesiviljeluse hooldelaevade kulutõhusate toitehaldussüsteemide kasutuselevõtul. Alternatiivsete jõuseadmetehnoloogiate kasutuselevõttu takistab ka majanduslikult elujõuliste alternatiivsete energiaallikate ja kütuste piiratud kättesaadavus. Investeerimiskeskonna edasine parandamine on oluline uute erainvesteeringute sektorisse meelitamiseks, mis on omakorda oluline energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike tehnoloogiate kasutuselevõtuks kogu sektoris.

Nagu on selgitatud 5. peatükis, on juba kättesaadavad avaliku sektori rahastamisvõimalused energiatõhusate meetmete kasutuselevõtu toetamiseks, et rahastada energiasüsteemi ümberkujundamist EMKVFi. Need meetmed võivad toetada mitmesugust tegevust, sealhulgas haridusprojekte ning energiatõhusate tehnoloogiate arendamist, katsetamist, auditeerimist ja levitamist. Siiski on vaja veel kaaluda, kuidas hõlbustada teadusuuringute, innovatsiooni, kasutuselevõtu ja investeerimise eri etappides juurdepääsu rohkematele ELi rahastamisvõimalustele. Investeerimislahendusi energiasüsteemi ümberkujundamiseks, millega vähendatakse nii kasvuhoonegaaside heidet kui ka fossiilkütustest sõltuvust, tuleks eelkõige otsida üle 24meetriste kalalaevade jaoks, mis tunduvad olevat ühed suurima kütusekuluga laevastikusegmendid. Mitu ELi rahastamisvahendit lisaks EMKVFi võivad juba aidata rahastada energiasüsteemi ümberkujundamist. Meetmed, mida taotlejad peavad rahaliste vahendite saamiseks võtma, võivad rahastamisprotsessis siiski märkimisväärseks kitsaskohaks osutuda. Peale selle ei pruugi mõned olemasolevad rahalised vahendid olla mõeldud konkreetselt kalandus- ja vesiviljelussektori jaoks või võivad olla seotud tingimustega, mis takistavad või piiravad investeeringuid kõnealuse sektori energiasüsteemi ümberkujundamisse.

Tagasisidekorje kinnitas, et uute tehnoloogiate ja uute laevadega seotud innovatsiooni ja teadusuuringute rahastamine ja neisse investeerimine on üks sidusrühmade peamisi mureküsimusi. Selliste energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud takistuste edasine tuvastamine ja kõrvaldamine järkjärgulise lähenemisviisi abil on esimene samm kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks.

## **7. ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise võimaldamine 2050. aastaks**

Käesoleva teatise 6. peatükis nimetatud probleemid pidurdavad edusamme energiatõhususe ning taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikate kasutamise kaksikeesmärgi saavutamisel kõnealuses sektoris. Kuna need kaks eesmärki moodustavad ELis kliimanetraalse kalandus- ja

vesiviljelussektori saavutamise alustala, on oluline neid koos paljude sidusrühmadega käsitleda. Energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamiseks pakub komisjon välja 27 meedet, millega keskendutakse neljale peamisele tegevusvaldkonnale ja rahvusvahelisele kontekstile. Need neli peamist valdkonda on järgmised:

- a) juhtimisraamistiku ja sidusrühmade vahelise koordineerimise ja koostöö parandamine;
- b) teadusuuringute ja innovatsiooni kasutamine lünkade täitmiseks nii olemasolevas tehnoloogias kui ka teadmistes;
- c) oskuste ja sellise tööjõu väljakujundamine, kes on valmis energiasüsteemi ümber kujundama, ning
- d) ettevõtluskeskkonna, sealhulgas rahastamisvõimaluste ja teadlikkuse parandamine.

### **7.1. Juhtimisraamistiku ning sidusrühmade vahelise koordineerimise ja koostöö parandamine**

Sektori energiasüsteemi ümberkujundamist käsitlev töö ja arutelud on sidusrühmade eri foorumitel killustatud. Seetõttu ei ole sektori energiasüsteemi ümberkujundamise valdkonnas tekkinud ELis keskust sidusrühmadevaheliseks koostööks ja koordineerimiseks. See piirab suutlikkust i) kasutada maksimaalselt ära sektori tugevaid külgi; ii) töötada välja ühine strateegia; iii) vahetada parimaid tavasid ning iv) teha kõnealusel teemal tihedat koostööd mitmesuguste sidusrühmadega.

Komisjon on suhelnud sidusrühmadega, sealhulgas piirkondlike rühmade, nõuandekomisjonide ja sotsiaalpartnerite kaudu ning kogukonna juhitud kohaliku arengu raames kohalike tegevusrühmade kaudu. Ümberkujundamisprotsessi keskmes on ka koordineerimine liikmesriikidega ja liikmesriigid peavad asjaomastes dialoogides aktiivse rolli võtma. Komisjon jätkab aktiivset osalemist energiasüsteemi ümberkujundamist käsitleva dialoogi hõlbustamises, kuid kutsub ka kõiki sidusrühmi ja riikide ametiasutusi üles selles protsessis aktiivselt osalema.

Sidusrühmadevahelise koostöö ja koordineerimise hõlbustamiseks algatab komisjon uue ja ulatusliku mitut sidusrühma hõlmava partnerluse ELi kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamiseks: **ELi kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamise partnerluse (edaspidi „EÜP“).**

EÜPst saab sektori energiasüsteemi ümberkujundamisel sidusrühmadevahelise koostöö ja koordineerimise tugisammas. EÜP toob kokku kõik sidusrühmad (sealhulgas väikeettevõtjad), kes peaksid ümberkujundamise kiirendamises osalema, eelkõige kalandus- ja vesiviljelussektori, abitegevuse sektori, töötlemissektori, kalasadamate valdajad, laevaehitajad, püügivahendite tootjad, vabaühendused, teadusasutused, finantsasutused, energeetikasektor ning riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused. Euroopa tuleviku konverentsil esitatud ettepaneku põhjal on kesksel kohal ka üldsus. EÜP annab kodanikele võimaluse osaleda aruteludes ja saada rohkem teavet selliste teemade kohta nagu i) kalanduse ja vesiviljeluse roll ELi toidusüsteemides ning ii) kuidas saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalne Euroopa.

EÜP töös keskendutakse energiasüsteemi ümberkujundamist takistavate tegurite edasisele tuvastamisele ja ühiste võimaluste otsimisele nende kõrvaldamiseks. EÜP hõlbustab arutelusid ja loob teadmusbaasi, jagades teavet ja parimaid tavaid sellistes valdkondades nagu i) olemasolevad rahastamisvahendid ümberkujundamiseks; ii) järelejäänud lüngad teadmistes ja oskustes ning iii) ühised teadusuuringute prioriteedid. EÜP on ka sektori energiasüsteemi ümberkujundamise koordineerimiskeskus, mis aitab luua seoseid ELi laiemate algatustega energiasüsteemi ümberkujundamise valdkonnas (nt meretranspordis ja -taristus, nagu Euroopa säästva laevanduse foorum,<sup>60</sup> või alternatiivsete kütuste ja energiaallikate arendamisel). Komisjon kutsub EÜPd ja selle sidusrühmi üles tegema konkreetseid, praktilisi ja kestlikke ettepanekuid lahenduste kohta, millega saaks kiirendada ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamist.

EÜP luuakse 2023. aastal ning komisjon julgustab kõiki sidusrühmi ja riikide ametiasutusi koostama ja heaks kiitma deklaratsiooni selle kohta, et nad ühendavad sektori energiasüsteemi ümberkujundamisel jõud. 2021. aasta kestliku sinise majanduse teatises<sup>61</sup> välja kuulutatud sinine foorum pakub EÜP-le esialgset tehnilist tuge ja sekretariaaditeenuseid. Foorum aitab koordineerida EÜP dialoogi ning sidusrühmade ja mere eri kasutajate vahelist koostööd. Seeläbi aidatakse kaasa analüüsi ja arutelu edendamisele sektori energiasüsteemi ümberkujundamisel esineva lõimitud koostoime teemal.

*Komisjon teeb 2023. aastal järgmist:*

- korraldab ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise teemalise konverentsi, mis toob kokku kõik sidusrühmad, pannes sellega ametlikult alguse sektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks tehtavatele uutele jõupingutustele ja koostööle;
- algatab uue mitut sidusrühma hõlmava ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise partnerluse (EÜP) ning julgustab partnerlust alustama oma tööd sellega, et kokku lepita deklaratsioonis, mille kohaselt ühendatakse jõud energiasüsteemi ümberkujundamiseks ja kliimanetraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks;
- alustab konsulteerimist EÜPsse kaasatud sidusrühmadega, et i) koguda veel sidusrühmade arvamusi ja parimaid tavaid ning ii) teha kindlaks ümberkujundamisega seotud muid takistusi ja edasiliikumise võimalusi, mida saab arvesse võtta EÜP deklaratsiooni ja tegevuskava koostamisel;
- kutsub EÜPd ja selle sidusrühmi üles tegema konkreetseid, praktilisi ja kestlikke ettepanekuid lahenduste kohta, mis aitaksid kiirendada ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamist.

*2024. aastaks on komisjon teinud järgmist:*

- töötanud tihedas koostöös EÜPga ELi kalandus- ja vesiviljelussektori jaoks välja tegevuskava energiasüsteemi ümberkujundamiseks, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus.

<sup>60</sup> [https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/sustainable-transport/european-sustainable-shipping-forum\\_en](https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/sustainable-transport/european-sustainable-shipping-forum_en).

<sup>61</sup> COM(2021) 240 final.

## 7.2. Tehnoloogias ja teadmistes esinevate lünkade täitmine teadusuuringute ja innovatsiooni abil

Oluline on suurendada teadmisi ja teadlikkust energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud olemasolevate tehnoloogiate ja tavade kohta (nt nende kohta, mida on nimetatud 4. peatükis). Samuti on oluline edendada uute ja olemasolevate tehnoloogiate katsetamist ja teaduslikku valideerimist nende rakendamiseks kalanduses ja vesiviljeluses. Seeläbi toetatakse nende tehnoloogiate/tavade kasutuselevõttu ja kiirendatakse ümberkujundamist.

Teatavad tehnoloogiad ei ole veel turuvalmis – või sektoris kasutamiseks tehniliselt/majanduslikult elujõulised – ning neid tuleb seega edasi arendada. See kehtib eelkõige tehnoloogiate puhul, mida on vaja taastuvate ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikate laialdasemaks kasutuselevõtuks. Ümberkujundamise hõlbustamiseks on oluline teha uuendusi laevaehituse, püügivahendite väljatöötamise, jõuseadmete, sadamataristu ning puhaste/taastuvate energiaallikate ja kütuste valdkonnas. Selle saavutamiseks tuleks innovatsioon sektoris paremini siduda olemasolevate teadusuuringute ja innovatsiooni raamistikega, näiteks meretranspordisektori raamistikega. Sellega seoses on ELi säästva ja aruka liikuvuse strateegias<sup>62</sup> juba seatud vahe-eesmärk, et heiteta ookeanilaevad peaksid jõudma turule 2030. aastaks. Samal ajal on vaja tugevdada uute tehnoloogiate väljatöötamise protsessi, mis algab teadusuuringute ja innovatsiooniga ning lõpeb nende tehnoloogiate rakendamisega uutes ja olemasolevates kalalaevades ja vesiviljelusrajatistes, mis vastavad täielikult ohutusnõuetele ja täidavad oma eesmärgi. Piirkondlikul, riiklikul ja valdkondlikul tasandil tehtav koostöö on oluline vahend selle protsessi võimaldamiseks.

Innovatsioon juba toimub, kuigi kalandus- ja vesiviljelussektoriga seotud uuenduslikke projekte võiks olla rohkem. Sektoris on juba kasutusel energiatõhusad püügivahendid, päikesepaneelid ja tuuleturbiinid ning tegeletakse laevade moderniseerimisega. Samuti on olnud näiteid selle kohta, kuidas laevaomanikud on asendanud diiselmootorid hübriidlahenduste või alternatiividega, nagu akud või ammoniaagi või vesinikuga töötavad mootorid.

Et innustada innovatsiooni omaksvõttu kogu ELis, **algatab komisjon EÜP raames virtuaalse teadmiste jagamise platvormi, alustades juhtumiuuringute ja parimate tavade kogumiku avaldamisega i) energiasektori ümberkujundamisega seotud uuenduste kohta ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris ning ii) sektoritevahelise lõimitud koostoime kohta.** Tulevikus saab sellest kogumikust n-ö elav väljaanne, millesse koondatakse sektori parimad juhtumiuuringud ja tavad. Kogumiku koostab ekspertide rühm, kes esindab mitut kalandus- ja vesiviljelussektoriga seotud tööstusharu, ning rühma juhib EÜP.

Lisaks tugevdatakse teadmusbaasi, hinnates sektoris energiasüsteemi ümberkujundamise hinnangulisi kulusid, kasu ja mõju. Komisjon **korraldab kogu ELi hõlmava uuringu kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise olemasolevate tehnoloogiate ning nendega kaasnevate kulude ja kasu kohta.** Samuti hindab komisjon asjakohaseid näitajaid (nt tasuvusperiood ja investeeringutasuvus) laevastiku eri segmentide ja vesiviljelusmeetodite kaupa. Lisaks võtab komisjon sinise majanduse vaatluskeskuses<sup>63</sup>

<sup>62</sup> COM(2020) 789 final.

<sup>63</sup> [https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index\\_en](https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en).



kasutusele kasutajasõbraliku veebivahendi, et hinnata kütusehindade mõju laevastiku ja sektori tulemustele. Oma seiresuutlikkuse parandamiseks **hindab komisjon vajadust täiendava korrapärase andmekogumise järele, et koguda andmeid sektori energiatarbimise ja heite kohta**, näiteks katseprojektide kaudu.

Konkreetselt vesiviljeluse puhul sisaldavad vesiviljelussuunised juba kavatsust töötada välja keskkonnatoimet käsitlev juhenddokument<sup>64</sup>. Nimetatud dokumendi eesmärk on muu hulgas aidata vesiviljelussektoril veelgi vähendada oma keskkonna- ja CO<sub>2</sub> jalajälge. Juhenddokument sisaldab loetelu vesiviljeluse energiatõhususe tagamise ja CO<sub>2</sub> jalajälje vähendamise headest tavadest, sealhulgas asjakohasel juhul andmeid, mis on saadud uuringust sektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks olemasolevate tehnoloogiate ning nende kulude ja kasu kohta. Hiljuti loodud ELi vesiviljeluse abimehhanism<sup>65</sup> tagab muu hulgas selle ja muude juhenddokumentide laialdase levitamise ning pakub tehnilist tuge.

ELil on palju erinevaid innovatsiooniprogramme, mille eesmärk on kiirendada ELi majanduse energiasüsteemi ümberkujundamist ning mida saab kasutada selleks, et toetada kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamist. Programmi „Euroopa horisont“<sup>66</sup> raames teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavad investeeringud toetavad jätkuvalt kestlikule sinisele majandusele ülemineku protsessi. Konkreetselt EÜP edendab jõupingutusi tehnoloogia arendamise, kasutuselevõtu ja katsetamise valdkonnas koostoides teiste teadusvaldkondade ja tööstusharudega; eelkõige edendab see veetranspordi valdkonnas säästvate tehnoloogiate arendamist programmi „Euroopa horisont“ kaudu. Sobiva keskkonna loomine teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks, eelkõige luues sidemeid teiste partnerlustega (nagu heiteta veetranspordi Euroopa partnerlus (ZEWT),<sup>67</sup> partnerlus Batteries4EU<sup>68</sup> või saastevaba vesiniku ühissettevõtte<sup>69</sup>), mis arendavad veetranspordisektori jaoks tehnoloogiaelemente, võib pakkuda koostoidet innovatsioonivajadustega kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamisel. Olemas on ka tööstusliidud, milles avaliku ja erasektori partnerid on ühendanud jõud, et toetada puhaste tehnoloogiate laialdast kasutuselevõttu<sup>70</sup>. Komisjon uurib koos EÜP sidusrühmadega võimalusi, kuidas tagada koostoidet ja maksimeerida sektori kasu nendest olemasolevatest algatustest.

ELi digistrateegiaga „Digiajastule vastav Euroopa“<sup>71</sup> edendatakse ka digitaliseerimist veetranspordisektoris ning ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise osana tuleb samuti digitaliseerimist arvesse võtta.

---

<sup>64</sup> Juhenddokument käsitleb järgmist: i) võrdlusmeetodi kindlaksmääramine, et võimaldada teha kindlaks vesiviljelustootmise CO<sub>2</sub> jalajalg, ning ii) heade tavade kogumine ja loetlemine valitsuse ja vesiviljelussektori tasandil seoses energiatõhususega ja CO<sub>2</sub> jalajälje vähendamisega (COM(2021) 236 final lisa).

<sup>65</sup> [https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/new-aquaculture-assistance-mechanism-support-eu-sustainable-aquaculture-2022-07-29\\_en](https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/new-aquaculture-assistance-mechanism-support-eu-sustainable-aquaculture-2022-07-29_en).

<sup>66</sup> [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/horizon-europe\\_en](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/horizon-europe_en).

<sup>67</sup> <https://waterborne.eu/partnership/partnership>.

<sup>68</sup> <https://bepassociation.eu/>.

<sup>69</sup> [https://www.clean-hydrogen.europa.eu/index\\_en](https://www.clean-hydrogen.europa.eu/index_en).

<sup>70</sup> Näiteks Euroopa saastevaba vesiniku liit, Euroopa akuliit ning taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO<sub>2</sub> heitega kütuste väärtusahela tööstusliit.

<sup>71</sup> [https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age\\_et](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_et).

Uue EÜP kaudu edendab komisjon ka spetsialiseerumisvõimalusi riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et soodustada innovatsiooni levitamist ja omaksvõttu sektori hüvanguks. Komisjon juba hõlbustab ja toetab piirkondlikku merendusala koostööd merepiirkondade ja makropiirkondade tasandil, sealhulgas nutika spetsialiseerumise strateegiate rakendamise kaudu. Need nutika spetsialiseerumise strateegiad hõlmavad ka energiasüsteemi ümberkujundamist, kuna nendega määratakse kindlaks strateegilised tegevusvaldkonnad, millesse on kaasatud arvukad sidusrühmad ja kus tehakse piirkondlikku/territoriaalset koostööd. Komisjon on loonud uue temaatilise nutika spetsialiseerumise platvormi kestliku sinise majanduse valdkonnas;<sup>72</sup> võttes arvesse viit teemat: kalandus, vesiviljelus, mereenergia, merebiotehnoloogia ja rannikualade mereturism. See temaatiline platvorm pakub sinise majanduse sidusrühmadele suutlikkuse suurendamise meetmeid (nt koolitust) ja piirkondadevahelise koostöö võimalust nutika spetsialiseerumise ühistes prioriteetsetes valdkondades. Samuti pakub see oskusteavet piirkondadevaheliste partnerluste ja muude tugiteenuste loomiseks. Temaatiline platvorm aitab i) tekitada innovatsiooni valdkonnas eri rahastamisvahendite vahel koostoime ning ii) veelgi kaasata sinise majanduse avaliku ja erasektori sidusrühmi piirkondlikul tasandil.

Komisjon aitab ELi liikmesriikidel ja piirkondadel arendada, rakendada ja läbi vaadata oma nutika spetsialiseerumise strateegiaid ning rakendada innovaatilisi projekte Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF),<sup>73</sup> EMKVF-i, Euroopa Sotsiaalfondi (ESF)<sup>74</sup> ja muude ELi fondide kaudu. Komisjon uurib põhjalikumalt võimalust luua sidusrühmade jaoks uuenduslik koostöörühm ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise teemal, kasutades selleks temaatilist nutika spetsialiseerumise platvormi kestliku sinise majanduse valdkonnas.

Komisjon uurib võimalusi koostoime loomiseks võrgustike ja programmidega, sealhulgas Euroopa Investeeringupangaga, et arendada kogu ELi hõlmavaid innovatsiooni ökosüsteeme tegelikus keskkonnas (eluslaborid)<sup>75</sup>. Samuti kutsub komisjon piirkondi ja sidusrühmi üles looma piirkondlikke eluslaboreid, kaasates eri sidusrühmi (sealhulgas laevaehitajad, sadamad, energiatarnijad ja investorid), et sektori energiasüsteemi ümberkujundamise eesmärgil koos luua, prototüüpe arendada ja innovaatilisi lahendusi laiendada.

Täielikult tuleks kasutada ELi missiooni „Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks“<sup>76</sup> potentsiaali, eelkõige selle juhtalgatuste kaudu. See ELi missioon annab võimaluse tegeleda innovatsiooni takistavate teguritega, mis on tingitud uuenduslike lahenduste arendajate ja lõppkasutajate vähesest koostööst, ning takistustega, mis tulenevad teadusliku kinnituse puudumisest. **Komisjon kutsub piirkondi, liikmesriike ja teisi sidusrühmi üles kiitma heaks algatuse „Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks“ harta ning**

---

<sup>72</sup> <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/sustainable-blue-economy>.

<sup>73</sup> [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-regional-development-fund-erdf\\_en](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-regional-development-fund-erdf_en); <https://ec.europa.eu/environment/archives/life/funding/life.htm>.

<sup>74</sup> <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/et>.

<sup>75</sup> Eluslaborite Euroopa võrgustiku sõnul on eluslaborid tegelikus keskkonnas asuvad avatud innovatsiooni ökosüsteemid, mis kasutavad uuenduse elutsükli jooksul korduvaid tagasisideprotsesse, et saavutada püsiv mõju: <https://enoll.org/about-us/what-are-living-labs/>.

<sup>76</sup> [https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters\\_en](https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters_en).

**uurima selle missiooni raames edasist piirkondlike juhtalgatuste loomist.** Seeläbi parandatakse avaliku ja erasektori osalejate vahelist koostööd teadus- ja uuendustegevuse kaudu, mille eesmärk on võtta ühiskonnas laialdasemalt kasutusele uuendusi, i) mis kiirendavad sektori energiasüsteemi ümberkujundamist ning ii) mida on võimalik levitada ülejäänud ELis. Samuti on vaja teha koostööd 2022. aastal programmi „Euroopa horisont“ raames loodud kliimaneutraalse, kestliku ja tootliku sinise majanduse Euroopa partnerlusega<sup>77</sup>.

*Komisjon teeb 2023. aastal järgmist:*

- algatab kogu ELi hõlmava uuringu kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks olemasolevate tehnoloogiate ning nende kulude ja kasu kohta, et paremini mõista kulusid, kasu, investeerimisvajadusi ja lõimitud koostoime võimalusi;
- loob teadmiste jagamiseks veebiplatvormi, mille töö saab 2023. aastal alguse veebipõhise kogumiku avaldamisega, millesse kogutakse energiasüsteemi ümberkujundamist ja sektoritevahelist lõimitud koostoimet kajastavad parimad tavad ja juhtumiuuringud, mida korrapäraselt ajakohastatakse;
- võtab sinise majanduse vaatluskeskuse töös kasutusele kasutajasõbraliku veebivahendi, millega hinnata kütusehindade mõju laevastiku ja sektori tulemustele;
- uurib võimalusi koostoime loomiseks võrgustike ja programmidega, sealhulgas Euroopa Investeerimispangaga, et luua eluslaboreid (kogu ELi hõlmavad innovatsiooni ökosüsteemid tegelikult keskkonnas);
- uurib põhjalikumalt i) võimalust edendada piirkondadevahelist koostööd kalandust ja vesiviljelust käsitlevatel nutika spetsialiseerumise vahenduskohtumistel kindlaks määratud prioriteetide alusel ning ii) võimalusi uueks sidusrühmade koostööks sektori energiasüsteemi ümberkujundamisel, kasutades selleks nutika spetsialiseerumise platvormi kestliku sinise majanduse valdkonnas.

*Komisjon teeb 2024. aasta keskpaigaks järgmist:*

- hindab vajadust täiendava korrapärase andmekogumise järele, et jälgida sektori energiatarbimist ja heidet.

*Komisjon kutsub piirkondi ja liikmesriike üles:*

- uurima võimalust luua ookeanide ja veekogude missiooni raames piirkondlikke juhtalgatusi ning edendama 2024. aastal algavaid energiasüsteemi ümberkujundamise projekte.

### **7.3. Oskuste arendamine ning koolitatud ja energiasüsteemi ümberkujundamiseks valmis oleva tööjõu väljakujundamine**

Komisjon tunnistab, kui oluline on märkimisväärne ümber- ja täiendusõpe kõigis majandussektorites, osaliselt selleks, et kiirendada ELi 2030. aasta eesmärkide saavutamist

<sup>77</sup> <https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/fundings/european-partnership-climate-neutral-sustainable-and-productive-blue-economy>.

tööhõive ja oskuste valdkonnas<sup>78</sup>. Seda rõhutas president von der Leyen oma teadaandes, millega kuulutati 2023. aasta Euroopa oskusteaastaks.

Konkreetselt ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris on energiasüsteemi ümberkujundamise võimaldamiseks vaja uusi teadmisi, oskusi ja kvalifikatsioone, et töötajad saaksid võtta kasutusele uusi tehnoloogiaid ja tavaid. Kalandus- ja vesiviljelussektor vajab teovalmeid ja asjatundlikke töötajaid, eelkõige noori, kes saavad aidata sektoril liikuda kestliku tuleviku poole. Kalanduses on see eriti suur probleem, arvestades sektori vananevat tööjõudu, mis võib kaasa tuua oskustöölise kadumise selles sektoris.

Komisjon on juba teinud võimalikuks oskustealaste partnerluste loomise (sidusrühmade kaasamine) oskuste paktiga,<sup>79</sup> mis on üks Euroopa oskuste tegevuskava juhtalgatusi. Sarnaselt teistes ELi majandussektorites juba olemasolevaga tuleks kalandus- ja vesiviljelussektoris kaaluda asjakohaste ulatuslike oskustealaste partnerluste loomist sidusrühmade vahel, et tegeleda oskuste arendamise edendamisega.

Ajakohased haridus- ja kutseõppesüsteemid töötajate koolitamiseks ja ümberõppeks uute ja kestlike tegevusalade teemal on üliolulised, et meelitada ligi uusi töötajaid ning parandada sektori kuvandit, tööhõivevõimalusi ja atraktiivsust uustulnukate, sealhulgas noorema põlvkonna ja naiste jaoks. Oskuste nappus, eelkõige seoses üleminekuga taastuvale ja vähese CO<sub>2</sub> heitega alternatiivsele energiale, ilmneb tõenäoliselt kogu sektoris, kui selles tasapisi üleminekuga alustatakse. Paljud allsektorid peavad investeerima teadmistesse ja koolitusse taastuenergia ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energia valdkonnas ning meelitama ligi kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid, et aidata kalandus- ja vesiviljelussektorit ümber kujundada. Need allsektorid hõlmavad mereenergeetikat, energiatarnijaid, sadamaid ja muud sellist. Lisaks, nagu on rõhutatud oskuste ja talendi paketi,<sup>80</sup> võib ka seaduslik ränne aidata vähendada tööjõupuudust ning tagada sektori tööjõule võrdsuse ja õiglase keskkonna. Samuti võib sektori kohandamine energiasüsteemi ümberkujundamiseks luua võimalusi ja töökohti maa- ja rannikukogukondades.

Eespool kirjeldatud muutuste edendamiseks algatas komisjon EMKVF-i raames uue meremajanduse töökohtade projektikonkursi kogusummas 7,5 miljonit eurot<sup>81</sup> eesmärgiga toetada innovaatilisi sinise majanduse oskuste projekte. Samuti kuulutas komisjon 2022. aastal välja projektikonkursi „Naised sinises majanduses“,<sup>82</sup> et aidata suurendada naiste osalemist sinise majanduse eri sektorites, sealhulgas kalanduses ja vesiviljeluses. Osana oma tulevikusuundade strateegilisest analüüsist algatab komisjon ka projekti „Tulevased kalurid“, mille eesmärk on i) teha kindlaks suundumused, vajaminevad oskused, töövõimalused, oskuste ja

---

<sup>78</sup> Need eesmärgid on pakutud välja jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetavas 2020. aasta Euroopa oskuste tegevuskavas: [https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/european-skills-agenda-sustainable-competitiveness-social-fairness-and-resilience\\_en](https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/european-skills-agenda-sustainable-competitiveness-social-fairness-and-resilience_en).

<sup>79</sup> <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=et>.

<sup>80</sup> COM(2022) 657 final.

<sup>81</sup> [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/emfaf/wp-call/2023/call-fiche\\_emfaf-2023-bluecareers\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/emfaf/wp-call/2023/call-fiche_emfaf-2023-bluecareers_en.pdf).

<sup>82</sup> [https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/women-blue-economy-call-proposals-now-open-2022-05-17\\_en](https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/women-blue-economy-call-proposals-now-open-2022-05-17_en). 2023. aasta veebruaris eraldati 2,5 miljonit eurot kahe projekti jaoks: [https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/eur-25-million-awarded-two-emfaf-projects-women-blue-economy-2023-02-06\\_en](https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/eur-25-million-awarded-two-emfaf-projects-women-blue-economy-2023-02-06_en).

koolituse nappus, võimalused ja ohud sektoris ning ii) kirjeldada, milline võib olla kalurite töö 2050. aastal<sup>83</sup>.

**Komisjon julgustab liikmesriike veelgi lõimima energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike tehnoloogiate ja tavade alaseid teadmisi ja oskusi kalandus- ja vesiviljelussektori koolitus- ja haridusprogrammidesse ning kogu sektori väärtus- ja tarneahelasse. Neid jõupingutusi võib toetada EMKVFi või muudest ELi programmidest, eelkõige programmist „Erasmus+“, ESF+-ist ning taaste- ja vastupidavusrahastust. Komisjon kaalub ka sektori energiasüsteemi ümberkujundamise teemalise virtuaalse akadeemia programmi loomist ELi veebiplatvormil, jätkates samal ajal ka olemasolevate merendusalaoste oskuste omandamise programmide edasiarendamist ELi asutustes.**

Sektori energiakasutusega seotud teadmistel ja asjakohastel andmetel on oluline roll sidusrühmade ja poliitikakujundajate teadlike otsuste toetamisel. 2022. aasta mais loodud **sinise majanduse vaatluskeskusest**<sup>84</sup> saab üks teadmiste ja andmete kogumise ning levitamise tugisambaid. Samuti analüüsib vaatluskeskus kalanduses ja vesiviljeluses taastuvatele ja vähese CO<sub>2</sub> heitega energiaallikatele üleminekul tehtud edusamme ning annab nende kohta aru.

*Komisjon teeb 2023. aastal järgmist:*

- edendab paremini toetusi EMKVFi raames ja meremajanduse töökohtade projektikonkurssi, et arendada järgmise põlvkonna merendusalaoste oskusi. Samuti loob komisjon sinises majanduses võimalusi atraktiivseteks ja jätkusuutlikeks merendustöökohtadeks, mille alusel koolitatakse töötajaid energiasüsteemi ümberkujundamise ajal vajalike töökohtade jaoks;
- uurib täiendavalt oskustealaste partnerluste küsimust sinises majanduses üldiselt, võttes arvesse oskustealaste partnerluste loomist oskuste paktide alusel laevaehituse ja avamere taastuvenergia valdkonnas, nagu kuulutati välja kestliku sinise majanduse teatises.

*Alates 2024. aastast teeb komisjon järgmist:*

- kaalub energiasüsteemi ümberkujundamise teemalise virtuaalse akadeemia programmi loomist ELi platvormil, jätkates samal ajal ka olemasolevate merendusalaoste oskuste omandamise programmide edasiarendamist ELi asutustes.

*Komisjon kutsub liikmesriike üles:*

- lõimima energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike tehnoloogiate ja tavade alaseid teadmisi ja oskusi kalanduse ja vesiviljeluse valdkonna kutseõppe- ja haridusprogrammidesse.

#### **7.4. Ettevõtluskeskkonna parandamine ja rahastamisvõimaluste alase teadlikkuse suurendamine**

Energiasüsteemi ümberkujundamise võimaldamisel on keskne tähtsus asjakohastel investeerimisraamistikel ja rahastamisvõimalustel. Nende olemasolu tagamine nõuab

<sup>83</sup> Nagu pakuti välja teatises „Ühine kalanduspoliitika praegu ja tulevikus“ (COM(2023) 103).

<sup>84</sup> [https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index\\_en](https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en).

märkimisväärsed rahalist toetust, eelkõige sektoris, mis on väga mitmekesine ja kus tegutsevad peamiselt väikeettevõtjad. Investeeringuid tuleb kaasata muu hulgas järgmistes valdkondades: i) teadusuuringud ja innovatsioon; ii) tehnoloogia katsetamine ja teaduslik valideerimine; iii) laiendustegevus ning iv) tehnoloogia lõplik kasutuselevõtt kogu sektoris. Lisaks tuleb investeeringuid teha ka väljaspool kalandust ja vesiviljelust, laiemas väärtusahelas, mis hõlmab sadamaid, laevaehitajaid, energiatarnijaid, kalatöötlemistööstust ja kalaoksjonihooneid.

ELi ja liikmesriikide avaliku sektori rahalised vahendid ja rahastamisvahendid võivad võimendada erainvesteeringuid ja aidata rahastamisvajaduste katmise abil ületada praeguseid investeerimistõkkeid. Sama ajal tuleb aga tegeleda ka muude takistustega, mis pärssivad ulatuslikke erainvesteeringuid, muu hulgas seoses turu arengu edendamisega ja tehnoloogiatega laialdasema kasutuselevõtu soodustamisega väikeettevõtjate hulgas.

ELil on sektori energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks mitmesuguseid rahastamisvahendeid, mis on kättesaadavad avaliku sektori vahendite, avaliku sektori poolse rahastamisega toetatavate erainvesteeringute ning ELi rahastamisvahendite ja toetuste kaudu. Et liikmesriigid saaksid kasutada neid vahendeid energiasüsteemi ümberkujundamiseks, peavad nad olemasolevaid võimalusi paremini kasutama, muu hulgas eraldades energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks rahalisi vahendeid oma programmitöös, ning eraõiguslikele isikutele võib kasuks tulla suurem teadlikkus neist rahalistest vahenditest ja abi nendele juurdepääsul.

EMKVFi võib i) jätkata innovatsiooni ja uute tehnoloogiate turustamiseelse etapi toetamist ning ii) rahaliselt toetada väljakujunenud tehnoloogia kasutuselevõttu ja kasutamist. EMKVFi võib neid etappe toetada, tagades samal ajal kooskõla ÜKP eesmärkidega, nagu on selgitatud 5. peatükis. Enamik liikmesriike on lisanud energiasüsteemi ümberkujundamise meetmed oma EMKVFi programmidesse ja on valmis toetama sektorit energiasüsteemi ümberkujundamisel fondi kohandatud toimingute kaudu. **Komisjon aitab liikmesriikidel muuta oma EMKVFi programmides kindlaks määratud kohustused** konkreetseteks investeeringuteks, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamist ja energiatõhusust riiklikus kalandus- ja vesiviljelussektoris.

Samuti kutsub komisjon liikmesriike üles kasutama koostöös sektoriga ära oma püügivõimsuse ülempiiri paindlikkust, et aidata jaotada püügivõimsus ümber sinna, kus seda on vaja, ning võimaldada energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajaliku tehnoloogia kasutuselevõttu laevadel<sup>85</sup>. Seejuures tuleks püügivõimsuse ümberjaotamise korral nõuda võimsuse, sealhulgas mootorivõimsuse usaldusväärsed jälgimist<sup>86</sup>.

ELi peamine teadusuuringute ja innovatsiooni programm „Euroopa horisont“ pakub vahendeid koostöö hõlbustamiseks ning teadusuuringute ja innovatsiooni mõju tugevdamiseks laevandussektori taastuvenergiaga ülemineku arendamisel, toetamisel ja rakendamisel. Osa sellest laevandussektorile antavast toetusest on kättesaadav ka mõne suure kalalaeva jaoks. Nii missioon

<sup>85</sup> Seda võimalust on üksikasjalikumalt selgitatud käesoleva teatise 5. peatükis.

<sup>86</sup> Euroopa Komisjon, merendus- ja kalandusajade peadirektoraat, „Study on engine power verification by Member States: final report“ (Uuring mootorivõimsuse kontrollimise kohta liikmesriikides: lõpparuanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019, <https://data.europa.eu/doi/10.2771/945320>.

„Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks“<sup>87</sup> kui ka selle juhtalgatused võimaldavad jätkuvalt rahalist toetust kliimaneutraalse kalanduse ja vesiviljeluse saavutamiseks. Eelkõige suunatakse seda toetust töö kaudu, mida tehakse seoses Läänemere ja Põhjamere konkreetse juhtalgatusega, mille eesmärk on saavutada kestlik ja kliimaneutraalne sinine majandus. Innovaatilisi projekte energiasüsteemi ümberkujundamiseks võib rahastada ka osana nutika spetsialiseerumise strateegiatest,<sup>88</sup> mida piirkonnad peavad edasi arendama. ERFist ja innovatsioonifondist<sup>89</sup> saab toetada projekte, mis hõlmavad innovaatilisi vähese CO<sub>2</sub> heitega tehnoloogiaid koos kaubanduslike näidistega, järgides seejuures alati ÜKP eesmärgi ja põhimõtteid. Samuti võivad liikmesriigid anda teatavatel tingimustel riigiabi, nagu on sätestatud 5. peatükis. Komisjoni vastu võetud uus kalandussektori grupierandi määrus võimaldab jätkuvalt investeeringutoetust seoses taastuvenergia ja energiasüsteemi ümberkujundamisega.

EL käivitas mitu algatust, et reageerida COVID-19 pandeemia ja Venemaa provotseerimata agressioonile Ukraina vastu. Nende algatuste hulka kuuluvad REPowerEU, taaste- ja vastupidavusrahu<sup>90</sup> ning hiljuti välja kuulutatud Euroopa vesinikupank<sup>91</sup>. Koos võivad need algatused kiirendada alternatiivsele energiale ülemineku rahastamist. ELi kalandus- ja vesiviljelussektor saab nendest algatustest otsest kasu. Samal ajal võib sektor kasu saada ka ülekanduvast mõjust, mis on nii nõudlusel puhta energia järele kui ka puhta energia tehnoloogia arendamisel/kasutuselevõtul muudes tööstusharudes, näiteks laevanduses. Lisaks teeb komisjon pärast uue energiavaldkonna erakorralise määruse<sup>92</sup> vastuvõtmist järgmist: i) korraldab investeerimisvajaduste hindamist, et kiirendada üleminekut puhtale energiale, ning ii) teeb ettepaneku REPowerEU finantsvõimekuse suurendamiseks. Mõned liikmesriigid on juba lisanud oma REPowerEU kavadesse mere ja merendusega seotud investeeringud. Neid investeeringuid tehakse i) kalanduse ja vesiviljeluse keskkonnasäästlikumaks muutmiseks ja innovatsiooniks, ii) sadamate ja laevatehaste keskkonnasäästlikumaks muutmiseks ja digitaliseerimiseks ning iii) keskkonnahoidliku laevanduse heaks. Sellega seoses **kutsus komisjon liikmesriike üles lisama oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse reformid ja investeeringud, mis on seotud energiasüsteemi ümberkujundamise ja puhta energia kasutamisega sektoris.**

Selleks et edendada lihtsustatud juurdepääsu rahastamist käsitlevale teabele ja määrata paremini kindlaks, milliseid rahalisi vahendeid ja millisel viisil saab kasutada energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks, **töötab komisjon välja spetsiaalse juhendi ja andmebaasi ELi sellise rahastamise ja nende rahastamisvahendite kohta, mida saab kasutada kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks.** Samuti soovib komisjon hõlbustada energiasüsteemi ümberkujundamise toetamist võimaldavate olemasolevate rahaliste vahendite kättesaadavust ja kasutamist avaliku ja erasektori osalejate hulgas. **Seepärast edendab komisjon konkreetse abi andmist piirkondlikul ja piiriülel tasandil, et sobitada**

---

<sup>87</sup> [https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters\\_en](https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters_en).

<sup>88</sup> [https://ec.europa.eu/regional\\_policy/en/funding/erdf/](https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/).

<sup>89</sup> [https://climate.ec.europa.eu/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund\\_en](https://climate.ec.europa.eu/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund_en).

<sup>90</sup> [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/recovery-and-resilience-facility\\_en](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/recovery-and-resilience-facility_en).

<sup>91</sup> Asjaomane ettepanek tehti 14. septembri 2022. aasta dokumendis „Euroopa Liidu olukord 2022 – kavatusavaldus“.

<sup>92</sup> COM(2022) 473 final.



**konkreetsed projektid kõige asjakohasemate rahaliste vahenditega ELi kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamiseks.** Komisjon saavutab selle eesmärgi eri mere vesikonna strateegiate olemasolevate abimehhanismide kaudu<sup>93</sup>. Selleks et hõlbustada ELi vesiviljeluse avaliku ja erasektori osalejate hulgas selliste olemasolevate rahaliste vahendite kasutamist, millega saab toetada energiasüsteemi ümberkujundamist, tuleb teha koostööd ka hiljuti loodud vesiviljeluse abimehhanismiga,<sup>94</sup> mille eesmärk on i) saada ühtseks kontaktpunktiks kestliku vesiviljeluse alaste teadmiste, tehnilise oskusteabe ja muu teabe levitamisel (sh koostades juhendi ELi rahastamise kohta ja andmebaasi ELi rahastatud projektide kohta selles sektoris) ning ii) jagada ELi kestliku vesiviljeluse valdkonna häid tavasid.

Energiasüsteemi ümberkujundamist tuleb hoogustada ja toetada ka erainvesteeringutega, investeerides eelkõige projektidesse, mille puhul juurdepääs avaliku sektori rahastamisele on piiratud või ebapiisav. Viimastel aastatel on komisjon välja töötanud rahastamisprogramme ja -vahendeid erainvestorite ligimeelitamiseks ja riskide vähendamiseks, hõlbustades samal ajal innovaatiliste investeeringute tegemist; näiteks lõi komisjon programmi „InvestEU“<sup>95</sup> ja partnerluses Euroopa Investeeringufondiga (EIF) investeerimisfondi BlueInvest Fund<sup>96</sup>.

Programm „InvestEU“<sup>97</sup> võimaldab erasektori vahenditest rahastamist finantstagatiste kaudu, et toetada rahastamisvahendite kavandamist riskide jagamiseks erasektoriga ning selle tulemusena suurendada vahendeid kliima-, keskkonna- ja puhta energia tehnoloogiasse investeerimiseks, sealhulgas laevade ja vesiviljelusalade puhul. Selle programmi kõiki nelja poliitikaharu<sup>98</sup> saab juba kasutada energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks.

2022. aastal võtsid komisjon ja EIF kasutusele sihtotstarbelise sinise majanduse toote<sup>99</sup>: InvestEU sinise majanduse algatuse. Algatusega võetakse seitsme aasta jooksul (2021–2027) kasutusele 500 miljonit eurot, mis koos erakapitaliga toob vahendajate, näiteks riskikapitalifondide kaudu kaasa kuni 1,5 miljardi euro suuruse riskifinantseerimise innovaatiliste ja investeerimiskõlblike sinise majanduse VKEda jaoks. Algatus on avatud mitmesugustele projektidele ja ettevõtjatele, sealhulgas ettevõtjatele, kes tegelevad uut liiki keskkonnahoidlike laevadega või olemasolevate laevade moderniseerimisega vähese heitega ja heiteta tehnoloogia abil.

---

<sup>93</sup> <https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/projects/black-sea-assistance-mechanism>; <https://atlantic-maritime-strategy.ec.europa.eu/en/contact-us/assistance-mechanism-atlantic-action-plan>; <https://westmed-initiative.ec.europa.eu/assistance-mechanism/>.

<sup>94</sup> [https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/new-aquaculture-assistance-mechanism-support-eu-sustainable-aquaculture-2022-07-29\\_en](https://cinea.ec.europa.eu/news-events/news/new-aquaculture-assistance-mechanism-support-eu-sustainable-aquaculture-2022-07-29_en).

<sup>95</sup> [https://investeu.europa.eu/index\\_en](https://investeu.europa.eu/index_en).

<sup>96</sup> [https://www.eif.org/what\\_we\\_do/equity/news/2022/commission-and-eif-agree-to-mobilize-500-million-with-new-equity-initiative-for-blue-economy.htm](https://www.eif.org/what_we_do/equity/news/2022/commission-and-eif-agree-to-mobilize-500-million-with-new-equity-initiative-for-blue-economy.htm).

<sup>97</sup> [https://investeu.europa.eu/index\\_en](https://investeu.europa.eu/index_en).

<sup>98</sup> Sotsiaalvaldkonna investeeringud ja oskused; kestlik taristu; VKEd; teadusuuringud, innovatsioon ja digitaliseerimine.

<sup>99</sup> Programmi „InvestEU“ VKEd ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni ühise omakapitalitoote raames.



Lisaks töötab ELi platvorm BlueInvest<sup>100</sup> selle nimel, et toetada projektide registrit,<sup>101</sup> aidata VKEdel rahastamisvõimaluste mitmekesisuses orienteeruda ja tugevdada rahastamise ökosüsteemi. Selleks pakub platvorm BlueInvest VKEdele ja idufirmadele jätkuvalt **sihipärast investeeringuvalmiduse toetust ning juurdepääsu rahastamisele**. Toetuse andmisel keskendutakse i) innovaatiliste ja kestlike tehnoloogiate, lahenduste ja ärimudelite kasutuselevõtu kiirendamisele ning ii) sektori ümberkujundamise toetamisele. Platvorm muudab nähtavaks energiasüsteemi ümberkujundamise ja sellega seotud investeerimisvõimalused, sealhulgas kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamise. Selleks kasutab platvorm BlueInvest i) ideede esitlemise ja sidemete loomise üritusi, temaatilisi seminare ja veebiseminare; ii) platvormi veebikogukonda ning iii) platvormi programmi investorite suutlikkuse suurendamiseks. Platvormi BlueInvest eesmärk on investeerida 2024. aastaks kestlikku sinisesse majandusse 1 miljard eurot.

Komisjon avaldab 2023. aasta alguses ka platvormi BlueInvest investoritele esitatava aruande, milles tuuakse esile peamised rohe- ja digipööret toetavad tehnoloogiad ning omakapitaliinvestorite asjaomased võimalused platvormi BlueInvest projektide registrisse kantud VKEdesse ja idufirmadesse<sup>102</sup> investeerimiseks. 2022. aasta septembris korraldati 87 riski- ja erakapitaliinvestori hulgas uuring, et nimetatud investoritele esitatava aruande jaoks andmeid koguda. Uuringu tulemusel tehti juba kindlaks nende investorite kavatsus investeerida 2030. aastaks kokku 2,14 miljardit eurot,<sup>103</sup> sealhulgas ettevõtetesse, mis pakuvad lahendusi ja tehnoloogiaid kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks<sup>104</sup>.

---

<sup>100</sup> <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>.

<sup>101</sup> <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/pipeline/projects/4361>.

<sup>102</sup> Seal on rohkem kui 330 uuenduslikku ja suure potentsiaaliga sinise majanduse ettevõtet.

<sup>103</sup> Need arvnäitajad konsolideeritakse ja lisatakse platvormi BlueInvest investoritele esitatavasse aruandesse, mis avaldatakse üritusel BlueInvest Day 9. märtsil 2023. See aruanne, milles käsitletakse kümmet sinise majanduse sektorit, käsitleb ka põhjalikku uuringut keskkonnahoidliku laevanduse ja laevade moderniseerimise kohta.

<sup>104</sup> Kalandus, vesiviljelus, merebiotehnoloogia, laevaehitus ja laevade moderniseerimine, laevandus ja sadamad, sinine energia, meretehnoloogia ja ookeaniseire, ranniku- ja mereturism, ookeanireostus ja veemajandus, ranniku- ja keskkonnakaitse ning rannikute ja keskkonna taastamine.

*Komisjon teeb 2023. aastal järgmist:*

- aitab liikmesriikidel muuta oma EMKVF-i programmidest tulenevad kohustused konkreetseteks investeeringuteks sektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks;
- edendab eri merepiirkondade (nt Läänemeri, Must meri, Atlandi ookean ja Vahemere lääneosa) abimehhanismide kaudu konkreetse abi andmist konkreetsete projektide sobitamiseks kõige asjakohasemate rahaliste vahenditega ELi kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamiseks;
- parandab sihipärast toetust, et tagada ettevõtjate investeeringuvalmidus ja parandada nende juurdepääsu rahastamisele. Seda tehakse ELi platvormi BlueInvest kaudu, et kiirendada tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõttu sinise majanduse uuenduslike ettevõtete hulgas (sealhulgas sektori energiasüsteemi ümberkujundamiseks sellistes valdkondades nagu keskkonnahoidlik laevandus ja moderniseerimistehnoloogiad);
- töötab välja juhendi ja andmebaasi ELi arvukate rahastamisvahendite kohta. Juhend ja andmebaas annavad teavet rahastamisvõimaluste kohta innovatsiooniprojektide ja energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks ELi kalandus- ja vesiviljelussektoris;
- uurib koos EIF-i ja EIP-ga, kuidas i) veelgi paremini suunata ja kiirendada laenuandmist puhta energia tehnoloogia valdkonnas ning ii) jätkata erasektori rahaliste vahendite kaasamist, et toetada laevadel ja vesiviljelusaladel kasutatava uue puhta energia tehnoloogia arendamist ja kohendamist.

*Komisjon kutsub liikmesriike üles:*

- esitama strateegilised ja kaugeleulatuvad lähenemisviisid energiatõhususse investeerimiseks oma riiklikus kalandus- ja vesiviljelussektoris, kasutades nii EMKVF-i programme kui ka muid kättesaadavaid ELi rahastamisvahendeid;
- kasutama koostöös sektoriga ära oma püügivõimsuse ülempiiri paindlikkust, et hõlbustada püügivõimsuse ümberjaotamist sinna, kus seda on vaja, ning võimaldada seeläbi energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike tehnoloogiate kasutuselevõttu laevadel;
- lisama oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse meretehnoloogia ja puhta energiaga seotud reformid ja investeeringud.

## **8. Energiasüsteemi ümberkujundamine rahvusvahelises kontekstis**

ELil võib olla kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamisel rahvusvahelisel tasandil juhtroll. ELi võetud meetmed kinnitavad taas, et liidu pühendumus rahvusvahelistele kliimameetmetele on usaldusväärne. Need meetmed on konkreetsed näited selle kohta, kuidas edendada kestlikku ja vastutustundlikku kalandust ja vesiviljelust kooskõlas meie kohustustega, mis on võetud peamistel rahvusvahelistel foorumitel.

Otsustav tähtsus on ka mere vesikonna strateegiatel ja makropiirkondlikel strateegiatel, millel on piirkondlike merekonventsioonide raames merenduskomponent. Need strateegiad on kestliku ja vastupanuvõimelise sinise majanduse edendamisel eriti olulised, sest neis on innovatsioon ja teadusuuringud esile toodud kui hädavajalikud vahendid rannikukogukondade ning kestliku kalanduse ja vesiviljeluse arendamiseks. Seepärast peaks EL edendama kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamist osana kahe- ja mitmepoolsest koostööst kolmandate riikidega, sealhulgas piirkondlikes kalandusorganisatsioonides.

Komisjon pöörab erilist tähelepanu ka Euroopa naabruses asuvate riikide ja eelkõige laienemisprotsessis osalevate riikide kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamisele. Komisjon annab teada energiasüsteemi ümberkujundamise edendamise võimalustest ning laienemisprotsessis osalevad riigid uurivad, kuidas lõimida energiasüsteemi ümberkujundamine laienemisprotsessi. Euroopa naabruses asuvatele riikidele ja laienemisprotsessis osalevatele riikidele tehakse kättesaadavaks energiasüsteemi ümberkujundamiseks väljatöötatavad vahendid, näiteks kavandatud juhend ja andmebaas ELi sellise rahastamise ja nende rahastamisvahendite kohta, mis on mõeldud energiasüsteemi ümberkujundamiseks kalandussektoris.

Maaailma tasandil kehtib Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) õigusraamistik uute laevade energiatõhususe kohta<sup>105</sup>. Samuti käib töö selle nimel, et koostada uued konkreetsed keskpika perioodi meetmed kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ning suunised alternatiivkütuseid kasutavate laevade kohta.

Energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise kulud ei tohiks siiski lühikeses perspektiivis seada ELi ettevõtjaid ebasoodsasse olukorda võrreldes konkurentidega, kes lähtuvad oma tegevuses vähemnõudlikest energiatarbimise vähendamise põhimõtetest ja eeskirjadest. Rahvusvahelisel tasandil toetab EL kooskõlas ookeanide majandamise tegevuskavaga<sup>106</sup> jätkuvalt i) IMO kasvuhoonegaaside heite vähendamist käsitleva strateegia eesmärkide suurendamist selle eelseisva läbivaatamise käigus, millega edendatakse strateegia kaugemaleulatuvat eesmärki heitkogused 2050. aastaks järk-järgult kaotada, ning ii) ülemaailmse kütuste kasvuhoonegaaside standardi sidumist turupõhise meetmega taastuvatest energiaallikatest toodetud, vähese kasvuhoonegaaside heitega ja kasvuhoonegaaside heiteta kütuste kasutuselevõtuks.

Juhindudes OECD poliitikavaldkondade sidususe raamistikust,<sup>107</sup> edendab EL sidusust ühelt poolt kalanduse ja vesiviljeluse energiasüsteemi ümberkujundamise ning teiselt poolt peamiste arengupoliitika valdkondade vahel. Peamised valdkonnad, mille vahel tuleb tagada sidusus, on i) energiasüsteemi ümberkujundamine; ii) ELi poliitika vaesuse vähendamiseks ja toiduga kindlustatuse tagamiseks arengumaades ning iii) ELi elurikkus ja nullsaaste tegevuskava<sup>108</sup> ning ELi keskkonnaeesmärgid. Nii toimitakse Euroopa rohelise kokkuleppe sidususe vaimus. Erilist tähelepanu pööratakse biokütuste arendamisele ja poliitikameetmetele, millega edendatakse kalanduses ja vesiviljeluses biokütuse kasutamist alternatiivkütusena, tagades samal ajal, et välditakse kahjulikku mõju ülemaailmsele toiduga kindlustatusele ja elurikkusele. Neid jõupingutusi toetavad ka hiljutise ELi vetikaalgatuse<sup>109</sup> meetmed, mis on seotud tööstusstandardite väljatöötamisega ja programmi „Euroopa horisont“ raames tehtavate edasiste teadusuuringutega vetikatest toodetud biokütuste kohta.

Komisjon jätkab kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud töö ja parimate tavade vahetamise edendamist peamistes rahvusvahelistes organisatsioonides

<sup>105</sup> <https://www.imo.org/en/ourwork/environment/pages/technical-and-operational-measures.aspx>.

<sup>106</sup> JOIN(2022) 28 final.

<sup>107</sup> <https://www.oecd.org/gov/pcsd/pcsd-framework.htm>.

<sup>108</sup> COM(2021) 400 final.

<sup>109</sup> COM(2022) 592 final.

(OECD, IMO ja FAO). Täpsemalt teeb komisjon koostööd OECD kalanduskomiteega, et tugevdada rahvusvahelist kalandus- ja vesiviljeluspoliitikat käsitleva arutelu analüütilist alust. Selleks peab komisjon spetsiaalseid strateegilisi arutelusid ning esitab andmeid, poliitikaanalüüse ja nõuandeid, eelkõige uute tehnoloogiate kulude-tulude analüüside kohta.

*Alates 2023. aastast teeb komisjon järgmist:*

- edendab sektori energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud analüüse ja arutelusid OECD kalanduskomitees;
- toetab kasvuhoonegaaside heite vähendamist käsitlevate eesmärkide suurendamist IMO strateegias ning ülemaailmse kütuste kasvuhoonegaaside standardi sidumist turupõhise meetmega taastuvatest energiaallikatest toodetud, vähese kasvuhoonegaaside heitega ja kasvuhoonegaaside heiteta kütuste kasutuselevõtuks;
- edendab kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamisega seotud tööd ja parimate tavade vahetamist rahvusvahelistes organisatsioonides (nt OECD, IMO, FAO).

## 9. Järeldused

Praegu on aeg alustada kalandus- ja vesiviljelussektori tuleviku ülesehitamist ning seada julgeid eesmärgi. Enneolematu energiakriis on näidanud, kui oluline on kiirendada energiasüsteemi ümberkujundamise tempot ning tagada sektori kestlikkus ja majanduslik vastupanuvõime. Käesolev teatis on kooskõlas nii tegevuskavaga „Mereökosüsteemide kaitse ja taastamine säästva ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks“ kui ka teatisega ühise kalanduspoliitika toimimise kohta. Selles esitatakse komisjoni visioon ja ettepanekud kestlikkusele ülemineku edendamiseks kalandus- ja vesiviljelussektoris. Sektoris elluviidava ümberkujundamisega toetatakse ka ELi eesmärgi seoses säästva energia ja strateegilise autonoomiaga ning eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalne ja saastevaba ELi majandus.

Seni puudusid sektoris piisavad stiimulid energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamiseks. Mõned põhjused olid i) selliste taskukohaste, laialt levinud ja väljakujunenud tehnoloogiate puudumine, millega saaks asendada praeguse sõltuvuse fossiilkütustest; ii) ebakindlus tehnoloogiate valikul pika tööeaga ja kulukate varade (laevad ja punkerdustaristud) kontekstis ning iii) era- ja avaliku sektori ebapiisavad rahalised vahendid sektori selliseks ümberkujundamiseks. Nüüd on tegutsemiseks vaja ühtset ja erakorralist koostööd ning kõigi sektori sidusrühmade, sealhulgas riiklike ja piirkondlike ametiasutuste reageerimist.

Kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamine saab olla edukas vaid siis, kui selle uue visiooni elluviimiseks ollakse piisavalt pühendunud ja tehakse tihedat koostööd. Komisjon teeb uue energiasüsteemi ümberkujundamise partnerluse (EÜP) kaudu tihedat koostööd kõigi sidusrühmadega, kelle hulka kuuluvad tööstus (sealhulgas väikeettevõtjad), laevaehitajad, sadamad, energiatarnijad, uurimiskeskused, akadeemilised ringkonnad, liikmesriikide kõigi valitsemistasandite ametiasutused; riiklikud asutused; vabaühendused ja laiem üldsus. Komisjonil on valmidus ja soov tihendada selles valdkonnas koostööd Euroopa Parlamendi, nõukogu ja teiste ELi institutsioonidega.

Komisjon jätkab koos sidusrühmadega tööd, et esitada sektori energiasüsteemi ümberkujundamise vahe-eesmärgid, mida toetavad andmed ja teaduslikud tõendid. Komisjon teeb igal aastal kokkuvõtte käesoleva teatise kohaste meetmete rakendamisest ja teeb vajaduse

korral ettepaneku lisameetmete kohta, et veelgi enam toetada sektori energiasüsteemi ümberkujundamist, sealhulgas valdkondades, kus puudujäägid püsivad või kus toimuvad muutused eeldavad uusi meetmeid ümberkujundamise toetamiseks.